

گلشنِ گلشن

Ketabton.com

بهاره گلشنی خندانده کوی

اظهار الله اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Johnson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کینی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڻي دروند پلار په نامه چې وائي
"د عيت زخمونه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وائي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته يې

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعۀ "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جنگي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایئکو تہروتہی او نیوکی

دُ هایئکو ساخت او هیئت خہ دے . کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زہن و لہی دہ . خہ تاریخ ، ثقافتی او سماجی پس منظر لری او پنتو ادب تہ کلہ ، خٹکہ او لہ کومہ راغلی دہ . ددی وضاحتو نو بچنی ضرورت نہ دے پاتی شوے . خکہ چہ اوس دُنیا دُ نورو ژبو او ادبیاتو نہ قطع نظر دُ پنتو ژبی او ادب دُ سر نقادانو او ادیبانو ہم پہ دہ حوالی سرہ دومرہ ضروری مواد او اہم معلومات مخی تہ راوری دی چہ دوبارہ ذکر بہ لہی نوستونکی دُ تکرار دُ بئ خونندی او دُ نظر دُ ستومانی سرہ مخ کری . گنی نو دہ سلسلہ کنبی زما مضمون چہ زما دُ هایئکو رومی مجموعہ " راتہ غور و نو کنبی بنگری شہنگوی " کنبی چاپ شوے دے . باید چہ اولوستی شی . او بیا پہ تہ تہ تہ دُ بناغلی محمد یاز غزل صہب تفسیاتی مقالہ چہ دُ هقوی دُ هایئکو پہ مجموعہ " دُ بناستونو دُ صحرا وریخی " کنبی موجودہ دہ

پہ دہ حقلہ کنبی کشاپی هوارولپ شی .

خکہ نو دلته زما مقصد دُ هایئکو پہ تیکنیک خہ تحقیقی مضمون یا مقالہ لیکل نہ دہی بلکہ دُ هغی اختلافاتو سراسر ہم نہ بلکہ سرسری شان جاج اختل دی . چہ دُ تہی پہ مرستہ او دُ هایئکو پہ غندنہ کنبی مخی تہ راغلی دی . ممکنہ دہ چہ پہ دہ لپ کنبی زہ دُ هایئکو خہ فنی او تیکنیکی اہخونہ ہم پہ گوتہ کری . ولہ حیثیت بہ لہی دُ بحث دُ غوبنتی او موضوع دُ تقاضونہ زیات هچ ہم نہ وی او زما دہی خبری سرہ بہ بچنی نہ متعارض کنبی چہ گنی زما دا لیک پہ هایئکو بانندی منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نہ دے .

تر اوسہ پوری چہ دُ هایئکو پہ مخالفت کنبی کوم لیکونہ زما لہ نظرہ راتہر شوی دی هغو کنبی سنجیدہ او غیر سنجیدہ هر دوہ قلمہ ذہنی رویو برخہ اختل دی دہ . دہ لپ کنبی چہ غیر اصولی او دُ هایئکو دُ صنف سرہ بہ حسد ، عصبیت او بی علمی بانندی مینہی بی حایہ مخالفتو نہ پہ نظر راغلی . هغہ زہ دُ خیل بحث نہ خکہ او باسم چہ داسی ذہنی رویی دُ ژوند او ادب دُ غوبنتو نہ صرف خنہ دہ بلکہ دُ نا اہلی دُ پتولو پہ هخہ کنبی دُ تہی پہ اویدو دُ توپک ارغودلو نادانی دہ او دُ تہی سرہ دُ دہمنی کولو لاری هوارول دی .

ایتہ دُ تہی او هایئکو دُ تقابل پہ نتیجہ کنبی چہ کوم اصولی اختلافات یا بنیادی استدہنی مخی تہ راغلی دی . باید

رد عمل بنکاره کړو۔ د مثال یو څو نمونې دا دي:

”چاڼ تک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمنامی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بچے کی
 وسیع القبلی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ:

”مون خلیق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچہ یہ
 پتہ خیل وخت خرابوی۔ خنی خلق خو تر دی پوری
 وائی چہ تپہ شاعر ورکوی او ہائیکو ی لا ژوندے
 کوی مطلب دا چہ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی۔“

د حیرانتیا خبرہ دا دہ چہ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کړه چہ گنہ انظار الله انظار په فای ژوند
 کبہ د تپہی د اہمیت نہ انکار کوی د خبری مطلب صرف او سر
 دو مرہ و چہ ہائیکو پہ تخلیقی سطح د فرد د انفرادیت نئی نہ
 کوی او خود نمائی چہ د تخلیق کار فطرت دے ورتہ ہائیکو
 کبہ د تسکین موندلو زیاتی موقی پہ لاس ورتی گنہ نو
 دغہ معترضین دی پخیل گروان کبہ سر دتہ کوی او اودی
 وائی کہ چری د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخیلہ نامہ نظم
 نشر، غزل، ہائیکو، افسانہ، ناول، خاکہ، نکل وغیرہ لیکي نو

چہ جائزہ یی واختلے شي۔ خولہ هر څه نه وړاستدی زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چہ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ”ہائیکو د پنتو ادب کېسوی تیر“ کبہ ورکړی دی ہنہ
 دی لازمی اولوی او د تصفیہ شوو اختلافاتو دی پہ بیا بیا
 پی حایہ گردان نہ کوی گنہ نو او دی بنائی چہ زه پہ خپلو
 انتقادی معروضاتو کبہ پہ کوم کوم مقام تیندک شوے یا
 پہ کوم کومو حایونو کبہ تیر وتلے یم۔ زلمے نقاد بناغلی
 ازاد اشغری صیب پہ دی باب کبہ لیکي۔

”راتہ غوږ ونوکبہ بنگرې شپنگوي، نوم هم
 بنايسته او د تاپول گتې اپ هم بنايسته..... د
 اکثر و ملگرونه چہ ما کوی تبصرې پرې ولوستې
 یا واؤرېدې د غنې پہ باب به زه څه ووايم، خو
 دا به ووايم چہ کہ د اظهار د کتاب سر مقالہ پہ
 غور ولوستے شي نو پہ دی کبہ ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپارہ مواد شته۔“

ما په خپل ذکر کړے شوي مضمون کبہ د حقیقت څرگند
 کړے وو چہ:

”د تپہی شاعر ورک وي او د ہائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وي۔“

لهذا گڼو ناقدینو ددی خبری پہ تر څ کبہ سنجید او طنزیہ

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړې شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کېدو د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړې چې
 هايکو په اخاي تناظر کېدو د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي شوې هے. ميرے خيال ميں تهپے کي
 جو عالمي پذيرائي شوې هے وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نهيں شوې. هې وجہ هے که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق تهپے پرکي هے اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کيا
 هے.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يو ځاے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالي سطحه توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو تهپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای د کتلو هره ضرورت نه د معسوس کېدو او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستانې دي چې د هغوئي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

رنگ د ادب د خپل نظريې ته زيان ورسي. زه هم د داسې رجحان مدمت کوم خو زما په خيال چې بناغلي مشتاق مجروح شاه ته د فحش گوښې نسبت کېدو او بيا يې د ثبوت په طور کوي نموني وړاندې کړي دي پهنې کېدې د ښکاره تېروتنو ښکار شوي دي. زما مقصد هرگز د يو غلط رجحان وکالت کول نه دي خو د حق او باطل ترمنځه فرق نه کول راته هم يو دغه خيانت ښکاري.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشهور اني اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحرفي د خپل خاص تنقيد ي چېرې کلي کړي دي. ليکي:

در حقيقت فحش گوښې يا فحش کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لوسته جرم ده. چې د هوس ناکي، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لارې خطا کوي او په سرې سترگې توروي. پدشکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلمي جهاد پکار ده بلکې داسې حال کېدې توره وپتل زيات مناسب دي البته که ددغې عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ بېلابېلې او ښوولې شي. يا د معاشرې بربنډ او لغز اېخوند پکښې په داسې هنر او غنډله شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېږي نو دا به فحش لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فاصله کوي. اوس که يو نظم پرست "بهشتي زېور" ته

"نن اني اينلا کو ميتونوي هوم کېدې زېر پېدلې غځي هائيگو د غماشي اعلي ترينې نموني دي بلکې دا ښه په د شوق سره وپلې شوې اني اينلا کو ميتونوي هوم کېدې زېر پېدلې خو هائيگو ته بيلو پرنتې وپل مناسب دي"

وړاندې ليکي:
 "په شاهدې کېدې راغلي ده چې پښتو شاعري کېدې تر اوسه د فلسفي شاعرانو نه علاوه بل چا نه فحش گوښې نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف ده چې غځي ليکو نكيو د فحش گوښې د پاره خاص کرېدې."

زه دا وپل نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دې خپله اعلي و ارفع ادبي عصبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې فحش گوښې واقعي چې د غځني وړ اقدام ده دغه

کرڻي له سر راوره ناداني گهڻي
گرک چي دکوي چرگي نه ماتهريني
ورله په پوزه کښي بڼه ورکوي

چي پکښي د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز
کښي وړاندي شوے دے اودا حکمت پکښي بيان شوے
دے چي په بڼو پري نه دي ستول پکار گهڻي نو مازغه ي
خرابيدے شي. خو ښاغلي مشتاق ته پکښي ښکاره غماشي
ښاري اوس دي دوستونکي چيله اووالي چي غماشي زما په
هايکو کښي ده کنه د ښاغلي معترض په ذهن کښي.

بحر تقدير که زما په هايکو کښي د جاياتي حياتو د
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفرالله خداے ته ي دي توبه
وي. بلکي زه د دا رنگ هايکو د Disonه کولو اعلان کوم.

البتہ د ښاغلي مشتاق مجروح صيب دا دعوي بهي بي
خايه ده. چي گهڻي په ښتو کښي د فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کړي مگر هايکو کښي داسي
کښي.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر و او که نه، که جواب ي نفي کښي وي نو بيا د هغوي
په شاعري کښي چي کومي ناروا شوخي او امپزشونه دي تر
کومه پوري ي ښاغلي ويښلو Defend کولے شي.

کوک شاستر وايي نو په دي کښي به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمیزونه په دي سلسله کښي د پر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کښي
چي گهڻي ناروا اړوچ ورته او کړے شو بلکي د غلطو اندازو
سر غوڅول به عين انصاف وي.

ښاغلي مشتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو
هايکو باندې د فحش گوښي تهمت گولے دے د نموني په
ډول ترې يو دوه هايکو وړاندي کښي.

واده کښي پام کوه ناوخته نه کړي
چي استعمال کښي ي اوبه نه راځي
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي اخر کوم داخلي انتشار ښاغلي دي
کچ بحثه نه را اوارولو چي نقل کړے شو ي هايکو کښي
غماشي ده. چي نه ي لفظياتو کښي د هوسناکۍ خه ترغيب
شته اونه ي معني د شهوانيت چغلي خوري البتہ شرکنده
پکښي د خاتم الانبياء ^{عليه السلام} د وينا دا مفهوم دے چي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله اوکړه - خلک چي زما په خيال
ورستو ترې گهڻي پيچيدگه هم پيدا کېدے شي.
بلنه هايکو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٽيپي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خوگني هغوي فقط نفس گشي او برگزیده ٽيپي اورسدي او
 لوستي دي او يا گني د ٽيپي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٽيپي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٽيپي هم نه دي بلڪي د پڻتو ٽيپي
 مشهوري او معروف ٽيپي دي جي مستند و مطبوعه ٿيو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کپه
 ورکه غمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله جي اخلي بم الله کپه
 پيريان پري ناست دي اثيري به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکپه
 ماله جي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٽيپو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به ميني جي په پڻتو ربه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کپي بلڪه د پڻتو ٽيپي کلاسڪ او
 کلاسيڪي دواپه قومه شاعرانو ته ددغه اعزاز پٽڪي په سر
 دے . او دا جي ٽيپه هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاڻي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که دجنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازي بي - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورخنگ
 کني حئي وخت په دواپو کني د امتياز کرينه رابنڪل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوي دے.

دائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونڊ د پڻتو نوو ليکونکيو د هائيوگوطرف ته
 مخه کپي ده او پکار هم ده د هنجي وجه چا کٽر
 اسرار صلح دا بيانوي جي په پڻتو کني زمونڊ
 متقدمينو دومره خه وٺائي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر پڻي نه دي نو هڪه دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وائي جي هائيوگو ليکونکي مانه
 ٿول سائيوگو بنڪاري زما يو بل ملگرے وائي جي

شوي ده. چې متقدمينو ورته د وېلو دپاره هېڅ نه دي پرېني اصولاً غلطه او غېر تحقيقي ده او ددې حقيقت منلو نه سترگې پټول دي. چې گڼې د هر دور د ادب خپلې تقاضې اسلوب، وگڼ، نفسيات، حوالې او غوښتنې وي.

نن چې په ادب کې د علامت، سريلزم، ترقی پندې، وړاوازم، تجریدیت او ازاد خیال د تلازې وغېره کوم فکري او ټکنیکي تحریکونه راپورته شوي دي. او شعري او نثري ادب یې کومې ارتقاء او ارتفاع سره مخ کېږي د متقدمينو د هغې خوب هم نه و لیدل او د هغوي د خیال په حاشیه کې هم چرته دغه امکانات نه برېښېدل زه د اتمې چې زموږه کلاسیکي شاعرانو پښتو ادب ته مستقل او پاڅنه بنیادونه وربخښلي دي او راتلونکي کول به لارې اسانې کړي دي خو دا دعوی چې گڼې د شعر او ادب د ارتقاء سفر هغوي د موضوع او فن په اعتبار داسې کمال ته ورسوو چې بل چاته یې پکښې هېڅ نه دي پرېني زیات او سینه زوري ده.

ډاکټر صېب زمانه زیات په دې خبره پوه دے چې نن او پرون کې فرق وي نن چې دنیا د کومو پېښو سره مخ ده او کوم نوي نوي علوم او فنون په کې متعارف کېږي یا کوم سائنسي ایجادونه او تجربې پکښې کېږي هغه د متقدمينو زمانه کې چرته دے او چوونکې ادب ماضي سره سره د

سړپه ولې د ادبي اصنافو قات راغله دے چې اوس د جاپاني صنف نه کار اخستې کېږي. چارېته مړه شوې ده، رباعي نښته، قصیدې ختمې دي پکار ده چې زموږن شاعران دغه خپل اصناف را ژوندې کړي او که خامخایه دي اصنافو کېني طبع آزمایي نه شي کول نو د پښتو خالص خپل صنف ټپه چې د هاینکو نه مختصره هم ده په هغې کېني دي طبع آزمایي کوي.

زه خپله هم دا غواړم چې ټپه دي اولیکه شي خو په دې کې څوک څه کول شي چې اوس نوے کول د ټپې په مقابله کېني د هاینکو تخلیق له زیاته ترجیح ورکوي. لهندا پکار دي چې ددې عمل په ورستو دي نفسیاتي عواملو او د عصري غوښتنو ته پام وړ او گړخول شي او بیا دا چې لولې تحریکونه په مخالفتونو نه مري بلکې نوره وده او زور موي. بحر کف د ښاغلي مضمون نگار د حوالې ددې لیک نه قدم په قدم د هاینکو صنف سره د هغوي د لاشعور هغه پټ عناد راڅرگندېږي چې د اتنی ایندې کولیکو باعث او محرک گړخېدل دے. بیا هم ښاغلي مجروح چې د محترم ډاکټر اسرار په حواله کومې خبرې کړي دي زه پرې اعتماد کوم اوس هغوي پوهه شه او ښاغلی ډاکټر اسرار. البته دا خبره چې نو وارد صنف هاینکو ته د نوو ټیکونکیو ځکه مخه

عصري او زماني پښتو په نېغ گوټي بډيي. (رضا عصري پښتو به تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتر وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښي نو په معاشره کښي به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صېب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد وکي جوړ به شي په اعصابو لکه د خپسي ناست وي. دا حقيقت هم د شي دا سي سوچونو پښتو ادب ته لوه زيان ورسوله دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بل اړخ دا هم د شي نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي شي گڼي د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بي تحيقي او د شاهدي خلاف ده ځکه شي نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرا نظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندلکو لري بلکې ادبي دنيا کښي منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم شي شعري مجموعه "سترگو کښي خوب د گودر پاتي نشو" شي د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورميني انعام مستحقه گرځېدلي ده.

پاتي شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض شي د هايکو ليکونکي ټول سايگو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د هنري او نفسي کيفيتو لونه سراسر د بي علمي ثبوت دے او د هنري بهتان لرازي يوه کړې ده شي د هايکو غنډ وکلي شي وخت په وخت په ځنډ نه ځنډ شکل کښي کوي. زه نام شي بناغلي واکور صېب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکاتري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښي يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښي شي بناغلي واکور اسرار صېب چرته هم پروفيشنل سايکالوجي نه پاتې شوه. بلکې د ملازمت دوران کښي او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو شي چرته عام پريکښ هم نه دے کړے او نه د هايکو د رغورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي شي هايکو ليکونکي ټول سايگو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښي ځان له د ځايه پيدا کولو خوا هڅي لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره ترلي د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښي راځي ځکه شي علت او سبب شي يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايگو د قافيه د سمون په وجه مزاح پيدا کول غواړي نو چرې په ادب ورته زه دا وپل غواړم شي اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله اوتی آف فیشن کونو کپنی او بالفرنس
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کرے شی نو ممکنه ده
 چی شوک دا هم اووایی چی د غزل لیکو نکی خجل وی د کتل لیکو نکی
 دل اول وی او د تپنی خالق کپی وی عالی هند القیاس ولی دا
 به د مزاج پیدا کونو د پوره پر پوتی حربه او وسیله وی
 او هغه مزاج چی نفع په نفعه د یو انسان یا د یو طبیعی
 جذبات او احساسات زحیی کوی. د ادب د اعلی او رفیع
 منصب سره هچ سمون نه لری.

تر شو پوری چی د ای ایسا کو هاینکو د مضمون نگار
 بناغلی شتاق مجروح د یو بل ملگری دوی احتیاج تعلق
 دے چی کنی چاربتنه 'قصیده' رباعی او تپه خه مره
 شوی خو نه دی چی لیکو نکی چاپانی صنف هاینکو لیکي.
 د پری حایه په دی چی یو هاینکو لیکو نکی هم دا نه
 وی وپلی چی شوک دی په گوته شوی دخی اصنافو کنبی
 طبع ازماپی نه کوی ددی اعتراض نوعیت بیچی دا سپی دے که
 چی شوک اووایی چی لو بناری دی کرکت 'هاکی' جناسنگ او
 سکواش وغیره نه کوی. بلکې ددی په خاے دی کشتی
 میرغپ کبابی او گولی رسته وغیره کول شروع کری چی
 چرته روایت ئی ختم نه شی. بله لویه د افسوس خبره دا
 ده چی د "هندا ماکنزم" غوندي د ضعیف تحقیقی کتاب
 لیکونکے بناغلی شتاق چی د کوم ملگری په حواله خبره کری

۵۰ - نو د هغه هچ نوم ' ادبی حیثیت او درک ئی نه دے په
 گوته کرے چی د تحقیقی اصولو خلاف او ادبی دیانت نه
 قیسته ده. زما په خیال دغه رنگ بناغلی شتاق مجروح د
 یو فرمی کردار په خوله کنبی خپله ژبه ایبې ده او په
 پوی تراشای شوی مجسمه کنبی ئی د هاینکو خلاف خپل
 ذاتی جذبات وراوندی کری دی خو سرے شه اووایی زمونږ
 قایمی مزاج داسې جوړ شوے دے چی مونږ مری راژوندي
 کوو او ژوندي وژنو.

پروفیسر بناغلی داورخان داؤد په خپل یو مضمون کنبی
 د هاینکو او تپنی د هیئت د اختلاف په حقله لیکي:
 "خنی محققین د تپنی د هاینکو سره نزدی تعلق
 په گوته کوی خو که وکتے شی نو بنیادی لحاظ
 سره دی دواړو کنبی د هیئت په لحاظ د پری زیات
 فرق دے. هاینکو د چاپانی ادب یو مشهور صنف
 دے. که د تپنی ددی د خصوصیت او مقبولیت
 راز هم ددی په اختصار او جامعیت کنبی دے
 خو هاینکو کنبی صرف درې مصرعی وی. رومی
 مصرعه کنبی پنځه، دوهمه کنبی اووه او دریمه
 کنبی پنځه سوتی اهنگونه وی یعنی دا ټول نظم
 اوولس سوتی اهنگونه لری. رومی او دریمه
 مصرعه ئی برابره او هم قافیہ او دوهمه یا منحنی

ڏي ڏوڙ صوتي اهنگونو سومره ڏ ڏوي نه
اورده وي يعني هائيگو ڏ هيٺ او موضوع دوارو
په لحاظ ڏ مخصوص شرائطو پابنده وي.

ڏ هائيگو ڏ صوتي اهنگ نظام ڏ بحر متقارب
ددې ارکانو مطابق ڪېڏي شي

	}	۵	=	فعلن فعلن فع
۱۴		<	=	فعلن فعلن فعلن فع
		۵	=	فعلن فعلن فع

خو ددې برعڪس ڏ ٽپي ڏ ڏوڙ مصرعو ڏ صوتي
اهنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دي ڇول ڏي
۲۲ = ۱۳ + ۹ نه

ڏ پروفيسر صيب فرمودات په سر سترگو خو ڇپري
نيمگه ٽيا ڪافي په ڪنڀي محوسبني او يو ڄاڻي نيم ڪنڀي په
ڪنڀي ڏ تحقيقي سپرٽي خلاف ڏ سهولت احساس هم پتا
پتو نه کوي ددي نه علاوه ڏ هغوي ڏ حوالي دا ليک يو فني
تيسرڪ سره هم لا شوع ڏي.

معلومبني دا ڇي پروفيسر صيب ڏ هائيگو هيٺي
ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ٽيڪنيڪي ارتقاهه
نظر ڪنڀي نه ده ساتي ڪنڀي نو هائيگو به ڏ او ولسو چيو
او ۵ - ۴ - ۵ ڏ ترتيب په حڪمي او حتمي تقسيم ڪنڀي نه
داو ستله يا ده هم مڪنه ده ڇي دي سلسله ڪنڀي پروفيسر صيب

بيني رجعت پسندانه ادبي ذهني ڏري ڇي ڏ هائيگو ڏ صنف
نه ڏ يو خاص مڪتبه فڪر ٽاڪي شوي قيود او حدود نه
پورته ڪول غواڻي. ڪنڀي نو ڏ جاپان ورجينه هائيگو ٽيڪوني
باشو او ورستو ناقدينو ڇي ماسولو ڪاشيڪي په ڪنڀي
اهم ڏي. دغه ترتيب حرف اخر نه ڏي ڪنڀي او بيا په عالمي
ادبي ڪنڀي ڏ يوڻي مصري ڏوڙ مصرعو او دري مصرعو هائيگو
ٽيڪو تجربتي هم شوي دي. ڪڏي شي پروفيسر صيب ته هغه
ڏ اتفات قابل نه وي بڪاره شوي ولي بيا ڏي هم وضاحت
لازمي پڪار ڏي.

بحر حال پروفيسر صيب ڇي ڏ هائيگو دپاره ڏ بحر متقارب
ڏ ارکانو ڪوم ترتيب منڊ ڏي او په مثال ڪنڀي ڏي ڏ هيون صياد
صيب ڪومه هائيگو ورائندي ڪري ده. دوارو ڪنڀي هڻي ترون
او نسبت نشته هائيگو په پنتو ٽيه ڪنڀي ده ڇي ڏ زميه
اوزانو دڻي قمونو سره هم اهنگي نه لري او مطلق ڏ
بحر متقارب په بنود ڏي شوي بحر نه مقطع ڪنڀي حڪم
ڇي ڏ پنتو ٽي او هائيگو ڄانته يو مزاج ڏي او ڏ هڻي
په دغه تجويز شوي بحر باندي بني تقطيع نه ڪنڀي.
هائيگو ده.

هدرد ڏي نوم ڏي

په مينه نه پوهنڀي

ساده ماشوم ڏي

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په ختي موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښتي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد دادې چې پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي دیکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چې پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چې د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم خا نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتي کښي چې پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعایت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

”د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړې چې دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون خا شوه دے؟“

زه منم چې د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چې گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چې د
 هغوي دا خيال نه وي خو په يک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې ځايه نه وي چې گڼي د هايکو بنیادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چې د تن هايکو گڼي ارتقايي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړې ده چې تخليقي امکاناتو يې د ناسي تجر بولاري پرانستې
 دي او داسې هله کښي چې په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېدے.

پاتي شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چې هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

عرض دے ڇي هر دري مصره اين نظم هائيگو نه وي حڪه
ڇي ڏ هائيگو خيل داسي ساختيا تي ڪرڻه ورهه 'نفسيا تي ماهيتون
تڪنيڪي غوبنتي او داخلي اڀخونه دي ڇي عام دري مصره اين
نظرونه ڏي په اسانه نه شي زغملے .

ڏ مهنن سلهي شاهين خيال دے ڇي هغوي ڏپه
واوري نو دا اطينان ورته اوشي ڇي خيره سرته اورسپه
خو ڏ هائيگو ڏ اورپد ونه پس ورته داسي محسوسين
ڇي خه خيره لاڀاڻي ده او يو قسم ڏ تندي او تشڪر
احساس ورته ڪهين ڏپه

چونڪي مهنن سلهي شاهين ڏ روھي سندرو
سلسله ڪنڀي په پنتو ٽپو راڻو لوڻو ڪنڀي بلا وخت صرف
ڪرے دے او دغه رنگ دغي خوب اولسي صنف سره ڏي نوره
هم زياته واڃڻي او تپون پيدا شوے دے حڪه ورته
داسي احساس ڪهين ڪبدے شي ڪه هغوي ڏ هائيگولو ستو
له هم ڏن خيل قيمتي وخت ورڪه نو ڏ تندي او نيمگهتيا
احساس به ورته بيان ڪهين ڇي او ڏ هائيگو په سلسله ڪنڀي
به ڏ خيل زور موقف نه لاس په سر شي - حڪه ڇي
ڪوم شين ونه عموماً په عادتونو ڪنڀي راشي نوبيا زيات
اپيل ڪوي .

بله دا ڇي ڏ هائيگو تيڪنيڪ هم خه دا رنگي دے ڇي
خني سلسلي شعوري طور سره ڏ. ايهام ، ابهام يا اخفا په

درشل پر پڻ دي ڇي ڏ دوستونڪي ذهن پخيله ددغو سلسلو
ڪري رخلو ڪنڀي راڻو خاے ڪري البته دا رعایت پڪنڀي لازمي
ساي ڇي خه داسي ڪلدي توري يا نڪتي پڪنڀي پر پڻ دي ڇي
په تصوير جو روڻو ڪنڀي مرستيالي ثابتي شي . او ڏ مضمون
ڏ نيمگهتيا احساس په ورستو او تمبوي .

په دي لڙ ڪنڀي دا خبره هم ڪبدے شي ڇي خني اصنافو
ته ڏ خني خلقو زيات ملان او رجحان وي نوڪه چاته
داسي محسوسين نو خه ڏ فڪر مندي خيره نه ده او
نه يو صنف ته ڏ زياتو ورماتبد ونه دا ثابتين ڪنڀي
ڇي هغه دي خامخا مافوق الاصناف او ڪرڻي - هغه ڪه ٽپه
وي ڪه هائيگو .

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر
په شعري مجموعه مڪا (ڇي) ڏ پنتو ٽپي اولني ڏ هائيگو
مجموعه ده) ڏ هائيگو ڏ صنف خلاف خيل ڪوم خيالات
حرڪت ڪري دي - ڏ هني لب لياپ دا دے ڇي ڪنڀي اسماعيل گوهر
خيل ڪن شاعرانه خيالات په دغه پيرا په ڪنڀي ضائع ڪري دي .
ڏ حبرانتيا خبره دا ده ڇي بناغلي سائل اخر دا حڪله مناي
دي ڇي ڪنڀي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
او محتاج وي اوڪه ڏ يو معلوم هيت په چوڪاڻي ڪنڀي تخليقي
جذبه خيل اظهار او سکري يا له خان سره ڏ راڻج اصنافو
نه بيبل خه شڪل راوري نو خيل اقاديت به او بائيبي . م

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هِر رُوحِ دُ خِدَائِي بِه قَدَرَتِ دُ جِوَسِي خَوْبِنَه اَوْ اَتَقَابِ پَخِلَه كُويِ نُو مَعْقُولَه خَبِرَه دَا دَه عِجِي هِر تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَه پَرِ غُودَلِي شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَه اِي لَه بَرَمَه اَوْ غُورِ خُويِ . مَقْصِدِ دَا هِم نَه دَعِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَارَتَه اِخْتِي كِنِي . بَحْرِ مَالِ كَه يُو تَغْلِيَقِي غُورِ خُوكِ دُ هَايِكُو پِه رَايَه كِنِي حَانَ بِنَكَارَه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَا اِي خُوكِ دُ غَزَلِ چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ فِطْرِي اَوْ خَطْرِنَاكِ بَه وَيِ لَكَه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي لَه حَه ضرُورَتِ نَه پَه لُوءِ اِبْرِشَنِ پيدا كُولو لَه تَرْجِيحِ وِرْكَوِي شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِ خَوْ دُ مَلْغَلِي پَه مِثَالِ دَعِ . هِنَه كَه هِرَه پِه رَايَه اَوْ هِر چَرْتَه وَيِ خِیلِ قَدَرِ اَوْ قِمْتِ نَه وِرْكَوِي . اِلْتِهَ دُ جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پَكِنِي بِنَا دِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو وَيَلِي دِي عِجِي لَعَلِ پَه اِي رُوكِنِي نَه پَتِه پِي حُكْمِ زَه دَا دَعُوِي كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَه دُ هَايِكُو لَعَلِ كَلَه هِم پَتِه نَكْرَه شِي خَوْ شَرْطِ پَكِنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايِكُو پَه وِرْسَتُو دُ يُو لُوءِ تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَا پُورْتَه كِنِي . وِرْسَرَه دَا خَبِرَه هِم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَا ئِعِ كُويِ . بَلْكَي بَقَا اَوْ دَوَامِ وِرْتَه وِرْجِنِي . كَه دَا سِي تَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَه پَسِ بَه چَا هِم هَايِكُو نَه وَه لِي كِي خَوْ ثَابِتَه شَوْءِ عِجِي دُ خِيَالِ لُورِ وَا لِي دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زَبَرَه چَا وُدُونِ شَرْحِي كِي كَه پَه هِر صِنْفِ كِنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخِلَه لَرِي كُويِ اَوْ بِيَا دَا هِم دَه عِجِي سِپَرِ لَه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَه رَنُكُونَه پَه سِيبِ سِپَرِ لَه وَيِ اَوْ سِي كَه خُوكِ وَا اِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَمَلِ وِي دِي پَه هِر كَمَلِ كِنِي پيدا شِي كِنِي نُو چُولِ كَلُونَه پَه دُ خِيَلُو هِم نَكْمَتُونُو بَا وُجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِرْكَ شِي نُو خُومِرَه عِجِي خَايَه بَه وَيِ .

مَحْتَمِ بِنَا غَلِي اِبَا سَيْنِ يُو سَفْرَه عِجِي پَه خِيَالِي شَعْرِي عِجِي عِجِي " غُورِ حُكُونُو " كِنِي اِي دُ خَوْ لِي دُ خُونَدِ بِي دُولُو دِپَارَه هِم يُوِي تَهِي قَدَرِي لَه حُكْمِ نَه دَعِ وِرْكَوِي خَوْ بِيَا هِم دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِينُو پَه صِفِ كِنِي اَوْ دَرِبَدَلِ غُوَارِي (اَكْرِي عِجِي زِمَا پَه خِيَالِ پَتِه دُ وِرَه قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ چَا دُ هِنَجِ قِمْتَه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِرْتَه نَشْتَه)

بِنَا غَلِي دُ وِرْخِ پَانَه مِشْرَقِ پِنِي وِر پَه يُو كَالَمِ كِنِي دُ " هَا ئِي كِيُو " دُ سِرْخَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پَه دَا سِي اسْتِمْدَا ئِي پِه رَا يَه كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْحِ كُنْدُوِي . لِي كِي : " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِيَسِ لِي كِنِ پَشْتُو عَوَا مِي ادبِ مِي اِسْ سَه زِيَا دَه شَكْفَتَه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُورِ مَغْرِ صِنْفِ سَخْنِ ثِيَه مَوْجُودِ هِيَسِ . طِي كَه مَخْتَصَرِ تَرِيْنِ پِه رَا ئِي مِي جِسْ

وہی کہدل۔ مقصد دا چہی د تخلیق جوہری قوتونو د ادب پہ
 ہرہ شانگہ کنبہی د حان بکارہ کولو توان لری۔ اوس کہ شوک
 نہر پہ گوتہ پتول غواہی نو شوک بہ ورتہ اخر شہ اوواہی۔
 بناغلی اباسین پہ تپہ کنبہی د تغزل د موجودگی دعویٰ
 ہم کوی چہی مناسب نہ دہ۔ پہ اصل کنبہی تغزل د غزل سرہ تپہ
 وصف دے لکہ چہی خرنگ پہ رباعی کنبہی تریع پہ تشبیب کنبہی
 تشبیب او عقل سرہ د تعقل نسبت وی۔ ہم دغہ رنگ پہ غزل
 کنبہی تغزل وی اوس کہ بناغلی اباسین دا نہ وپل غونہل چہی
 پہ تپہ کنبہی تیب یا تیب وی نو بناہ پہ سمولت ی دا وپلے
 شو چہی پہ تپہ کنبہی بی انتہا خوب والے او شعریت وی۔ ممکنہ
 دہ چہی د بناغلی اباسین پہ دہی حقلہ خیل خہ خانہ منطوق
 وی۔ ہسہی خو کہ شوک تغزل تابتول غواہی۔ نو پہ کانی
 ہوا، چینہ، اواز، حوائی او مینہ وغیرہ وغیرہ کنبہی بہ ی
 ہم ثابت کپری وپہی ہنچ علی او فنی اعتبار بہ ورتہ نصیب
 نہ شہی۔ بحر حال د بناغلی دہی خبری سرہ خو قطعاً اتفاق
 نہ شہی کہدے چہی د ہائیکو دہی ارو مرو درہی مصرعی وی۔ باید
 چہی ہنوی د ہائیکو ہیہی ارتقاء پہ نظر کنبہی ساتلی وہ۔ بلہ
 د تعجب خبرہ بناغلی اباسین دا کوی چہی ” تپہ ۹ + ۱۳ کی محروں
 میں ہوتا ہے، ” کہدے شہی چہی د بحر ونونہ د بناغلی مراد د
 تپہی سہلابونہ یا چپہی وی وپہی د اردو تپہی روزمرہ او محاورہ
 خو دہی جملی شہی بل تعبیر وپہندی کوی او داغلظ فہمی

قدر تغزل ہے وہ ہائیکو کی قسمت میں کہاں۔ تپہ پختون
 جلت، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے۔ تپہ اور ہائیکو
 میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ ہائیکو میں تین مصرعے ہوتے
 ہیں اور تپہ کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر
 مصرعے ۹ + ۱۳ کی محروں میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔۔۔ اور
 فضا غورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے
 اس بنا پر دو مصرعے تپہ کو سہ مصرعی ہائیکو سے طلاق
 دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زما پہ خیال بناغلی اباسین تہ دہی خبری علم ضرور
 پکار و چہی د اصناف د بقا پہ ورسو یو زور اور تخلیقی
 قوت موجود وی او کلہ چہی ہم یو صنف د تخلیقی جوہر نہ
 عاری شہی ہغہ کہ تپہ، چاربتہ، قصیدہ او ہائیکو وغیرہ
 ہر صنف وی بیا خیل وجود برقرار نہ شہی ساتلے اوس
 کہ د یو پختون شاعر تخلیقی زور پہ تپہ کنبہی ژوند را پسا
 کولے شہی نو ہم د ہنچ شاعر د تخلیقی قوت نہ بہ اخر بیا
 وپہی پہ ہائیکو کنبہی ساہ اوچی۔ دہی باوجود چہی ہنچ تخلیقی
 جبر او غیر فطری قدغن پری ہم نہ وی لگولے شوے۔ بحر
 کہف زہ بناغلی اباسین تہ داسی گنی شمہں تپہ پہ گوتہ کولے
 شم چہی ہنچ ادبی شکلا او عوامی کشش پکنبہی نشہ اگر چہی
 شوک بہ ورتہ ہم د تپہی وپلونہ انکار اونکلی۔ اوس کہ
 بعض د تپہی پیرایہ د تفوق معیار گنیلے کہدے نو داسی بہ

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چې د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چې رکشه کښې د پردې پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کښې نشته. بناغله اباسين وايي
 چې په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکښې دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دې
 ماته دا او وايي چې اخر داسې کوم ضرورت دے چې په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسې هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چې په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے
 خو ښکاري دا چې په داسې مثالونو وړاندې کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چې زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چې هاييکو د ټپې
 کره مېلنه ده. او مېلمانده څوک د کور مالکان شي جوړولے
 زما په خيال داسې سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکې

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلي
 ثبوت دے. ځکه چې پښتنو کره که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبې دے چې يو ځل
 کوم صنف خپل کړي نو بيا ي نه پردې کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپې اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکې حقيقت دا دے چې د هاييکو
 وجود د ټپې دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکې
 هاييکو د جهد للبقا په سفر کښې ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چې د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپې سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکې
 د ماورن سنسېلټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپې نه څو قدمه وړاندې روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين د اضد هم بڼې ي حايه دے چې گڼې د ټپې په
 موجودگي کښې هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتلے
 په دې حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي دے.

"خه موده وړاندې زمونږ پښتو ليکونکيو د رنگه
 "خريکه" "ترايلي" او هاييکو غوندي نوو
 صنفونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

اول خو په ادب کښې د مفتیانو د سره جواز نه لاپیدا کېږي
 ادب ته شریعت کورې خو نه دے او که چرې د ښاغلي دا
 ارمان وي چې گټې هغه دي د ادب وړې مټې او منلې شي نو
 بیا پکار نه وه چې ځان ته یې د ادبي مفتي نسبت کېد وک
 ځکه چې دغه رنگ انکسار او افتخار دواړه رایو ځای کېږي
 او دا عمل اجتماع ضدین گڼل کېږي. دا حقیقت دے چې د
 اعلي د تلازمې او د علم د وصف نه سپو مفتي مفتي کېدے
 نذا شي. مکنه ده د مفتي اعظم د منصب په وجه ښاغلي
 ددغې غلط فهمی ښکار شوے وي او دغه رنگ ترې د ادبي
 مفتي دا بې لارې کوونکې اصطلاح سر زوشوي وي. بیا هم ښاغلي
 ته دا پته لگېدل پکار وه چې د ادبي مفتي د نسبت سره فتوی
 د منلو او سجت قابله نه پاتې کېږي. خو زما په خیال گران
 ښاغلي اباسین لوستونکو ته دا وپل غواړي چې ما هر څه
 فرمایلي دي یا زه چې هر څه فرمایم - هېچې یې هم او نه
 مني. یا دا هم کېدے شي چې ښاغلي اباسین د ادبي او مفتي
 ادبي مشورو ورکوونکي ته د ادبي مفتي تامل وړ کوي.
 والله اعلم بالصواب.

بیا هم زه نه پوهېږم چې ښاغلي اباسین هاینکو ته
 بدعت په کوم خیال وپلې دي ځکه چې د تخلیق عمل یو
 مقدس او سپېڅل عمل دے. او هر کله چې هاینکو د تخلیقي زړه
 چاودون رازېږېدے یو ژوندے شعري صنف او گڼېدو

ده. او ځپلې کلمې توانايې پرې صرف کوي لگیا دي.
 دغو اصنافو کښې "خړیکه" او "ترایلي داسې" و
 چې خپل وجود کښې د توانايې د فقدان له سببه
 یې په وړاندې سفر جاري ونه ساتلے شو
 او لای په سپر کښې پونې نه ده وپلې چې
 خپل منطقي انجام یا طبعي مرک سره مخامخ شو
 یواځې "هایکو" داسې تېر او تند جاپاني صنف
 و چې په پښتنه خاوره کښې یې خپلې جرړې
 مضبوطې کړې. دا جاپانے صنف د خپل
 مخصوص مزاج، طرز او کره وره حامل وو. ولې
 ددې په څانگو کښې پښتنو شاعرانو د پښتون
 بوتي قلمونه وگلول او نن دغه بوته وده کوي
 او د یوې تنه وړې وې شکل اخلي. د پښتنو
 سترگو ته یې داسې رنگارنگ کلمونه سپردي دي
 چې ښائست او سینگار ته یې سترگې برېښي؛

ښاغلي اباسین په خپل کالم کښې یو عجیبه خبره دا
 هم کوي. لیکي:

"میں ادب کے ادبی مفتی کی حیثیت سے یہ فتوی جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپکے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛"
 گران ښاغلي دنته یو وړې بیا تیندک شوے دے. ځکه چې

نو بيا ولي بناغلي اباسين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون
دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بنکاري چي په گسران
بناغلي د بدعت معنی په سم ډول نه ده منکشفه شوي
او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت
بنکار شوه دے.

د ساهو ليکونکو د څلېر يستم پر بل دوه زرم د روداد
ترغه بناغلي واکتور راج ولي شاه خټک صېب دا سوال راوچت
کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه
پېژندگلو ري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته
يو داسي پېژندگلو او ځانگړے آهنگ راپيدا کولے شي او
که نه.

د بناغلي واکتور صېب په خدمت کني عرض دے چي
موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
که چري هائيکو د موسيقي په زير و بيم نغه نغه نه شي نو
بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه رايي. دويمه خبره
دا ده چي هائيکو هم غنايت ، ل ، آهنگ او ردهم لري نو
هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
شکيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زېره رايکو ناي موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه
خټک داخيال هم بنکاره کړو چي هائيکو په پښتو کني ځکه
خوبښيي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
اولسي ادب کني د دي سره تره دو نکلے صنف شته - اوس
تعميقي پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده - ولي
بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکړو او
څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلے
شوه شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موند دي
د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د
لتول ضد اوکړو - او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ
قرينه پرې دلالت هم نه کوي - زما په خيال د بناغلي
قلندر مومند راي په دي لږ کني بڼي درسته ده. ځکه چي
هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
رابيله کړي شوي ده - که چري دا وو بېلے شي چي د هائيکو
جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتو په اولسي
ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني
څوک تعميقي کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار -
مکنه ده چي دغه رنگ کني اکشافات محي ته راشي.

زما منڀ جي ڏٺي غنڌ نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 جي داسي به اوغواڙي خوزه دا هم نه غواڙم جي هائيگو
 دي ڏينٽو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهذيبي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪرڻ شي. اول زما خيال وڃي ڏ
 هائيگو او ٽيڙي موازنه او مقابله غير فطري ده. بيا ئي
 سوچ او ڪم و ڪه چرته په دي بهانه ڏينٽو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهاملغرو نه ڊڪڊي شي نو قباحه به ڪيڻي
 نشته. چونڪي ڏ هائيگو په فني او فڪري ارتقا ماپه خپل
 مضمون ”ڏينٽو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪيڻي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوبن حايه به نه وي ڪه ڏينٽو ٽيڙي په حمله ۾
 شاه اووايم.

دا حقيقت ده ڇي ڏٺي ڪن توصيفي اڀرونه شته خو
 حئي خويونه ئي داسي هم دي ڇي ڏ تجرڀي او ارتقا بچي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪن ڇي ڏ دوستونڪي يا اورڀدونڪي په وينه
 ڪيڻي ڏ يڪانيت زهر خوروي. اوددي ڊانگورو ڏ ملاٽره
 بغير يوقدم هم وړاندې نٿي ٿي. البته حئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڙي لازمي جز ونه مڻي. بجز تقدير ددي نزايمي
 اڀڻ نه يوطرفته دوپده خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيڙي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪيڻي وي او په هيڏ
 حال ڪيڻي ڏ خپلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتول. او ڏ خپلو سرونو له جادونه نٿي راو ٿي
 جي زما په خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي
 ”ڏ ٽيڙي خپل يو غنڌوس او محسوس هيٺ Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده ڇي په يوه نيمه
 مصرعه ڪيڻي يو ڊبر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي.“

نه پوهينم ڇي بناغله داود صهب ڏ يوي ٽيڙي
 مصرعي په ڏڪر ڪيڻي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڀي په معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪيڻي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڊبره بناخته پڻغله هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ئي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ئي ڏ بناخت ڏگنڀو اڀرونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀڻ ته واروي اوس ڪه هم هغه پڻغله ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فېشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ژوند شومره سپرڀي به ئي ٺيڪلا ڪانوته ڪچڪول په
 لاس اودرڀدل غوره ڪري. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منگدين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خپل قيمي وختو
 بي حايه ڏ ٽيڙي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪيڻي نه

ضائع کوي. بلکي ٻيہ ڏي ڏنو، مناسب تجرِبو سرہ اشنا
 کري او داسي هيٺي، داخلي او خارجي تجرِبي ڏي ٻيہ کيني
 او کري ڇي ڏ فکري رفعت سرہ سرہ پکني ٻيہ هيٺي او
 ساختياقي سطح هم دا صنف ڏ تنوع سرہ فتح شي. خودا کار
 ڀر رياضت، نوٽ سوچ او هنر مندانه جرات غواڙي. کيد
 شي ڇي ڇي ڇي پوهاند دا هم اوواڙي ڇي ڏ هيٺي تجرِبو او تنوع
 دا عمل به ڏ ٽيپي پيٽنڊگلو ورکه کري. دا هم مکنه ده
 ڇي يو نقاد خوله راپورته کري ڇي ڏ ٽيپي خپل خاص او
 معلومه وضع ڏ ٽيپي ڏيٽا او استحکام ضمانت ڏ ڏ او دا ڇي
 دا خاص رنگ به ذوق او ذهن بيخي ڏ ستوماني لڙي نه
 راوي خوما به خيال به ڏي ماورن اڀر کني به دا قسم
 خيالات محض يوجنڊ باقي رد عمل وي يا دعادي نشي
 ڏ اضطراب کوکه به ورته وٺل زياته بنا وي. ماته
 پته ده ڇي کاسو ٻيہ ڇائے پروت وي نو دروند وي خو
 هونسيارن دا هم وائي ڇي اوبه ٻيہ ڇائے اور ٻيڙي نو
 ڏنڀ شي او بيا تخليقي اصناف ڏ کاڙي ڏ جبو د خاصيت نه،
 بلکي ڏ اويو ڏ رواني او تحرڪ ڏنويونه ٻيہ خيلو ٺورندي
 اوسي. هڪه ره غورم ڇي ٻيہ ساختياقي اعتبار هم ٻيہ ٽيپه
 کني ڏ بيدلون مناسب تحرڪ ڏنويونه لامل پکار دي. ڏي
 وضاحت سرہ ڇي دا به ڏ ٽيپي ڏ ارتقا هڻي وي نه ڇي ڏ
 ٽيپي ڏ انقطاع. اوکھ چري دغه تجرِبي ڏ ٽيپي ڏ روح سرہ

متصادم نه وي. نو لازماً به خيالي ٻيڙي مضبوطي کري.
 گني نو ٻيہ بل صورت کني به ڏ ادب پخيله ڏ نامقبوليت
 فيصله واوروي.

دا هم حقيقت ڏ ڇي ڇي نوي شاعرانو ٻيہ ٽيپه
 نه صرف تامين ڪر ڏ ڏ بلکي وره ڏي ڏيو مستقل صنف
 شڪل ورکولو هلي ڇي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ڏي
 فارم او هيٺ تعارف ٻيہ ڏي ڏول کوي.

”دا ڏ ٽيپي ڏ رومي مصرعي نه شروع شي او
 ٻيہ دريمه مصرعه ختم شي. ڏي منجه تر مضمونه شين
 نوري مصرعي ڇي ڏ ٽيپي مضمون سره تعلق لري
 هم وي. اول شعري ڏ ٽيپي ڏ اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. ڏ دويم شعر دوايه مصرعي ڏي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ڏي صنف اوله
 بيرفہ ده. ڏي وزن ڏ ٽيپي ڏ ورمي مصرعي
 مطابق وي. ڏي نه پس دويمه بيرفہ کني ڏلور
 مصرعي سره ڏ ٽيپي ڏ آخري مصرعي وي. دا
 دوايه ڏ ٽيپي ڏ مصرعي سره مترف او هم قافيه
 وي ڏي وزن هم هغه وي ڇي ڏ ٽيپي ڏ آخري
 مصرعي ڏ ڏي.“
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربه

کښي ټپي د محبوبې د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربه بعض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټپي وړيمو مصرعو

سره په قافيو کښي ټپلي دي او بيا يې د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کورگس

ورته وېلې شي. خو متاسفانه زه به دا او وایم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال تر خپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا او وایم چې دا ټپولي هلي خپلي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پېوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقائي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسه نه ماتوي يعني ساختاتي ارتقا

دي د ټپي د فضائي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اڃونڌو وي. خود لباس دياره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم جي لوستونکي به تما به اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرين او خنڀه کونو نه پس بهرته واپس راڃم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم جي دا بحث جي ٻه ڀيڻه ده هائڪو ڀيڻه نه ده. د ٻي ڀيڻه به موجودگي کڻي د هائڪو د تخليق جواز نشته يا هائڪو زمونڊ د خاوري سره هڻي خيلوي نه لري. ايا دا بحثونه پڻو ٿي او ادب ته هڻه فائده ورسول شي. او د هائڪو په راتلو پڻو ادب ته اخر کوم زبان او تاوان ورسيدل د.

زه دا خبره منهنجي هائڪو د پڻو د خاوري نه لارين بدل شعري صنف نه دے خو وٺي که يو بهرني صنف د پڻو د تهذيب او کچر د ارتقا او احيا ڏمه په خپل سر واهلي او ڀيڻه په ايمانداري سره جي خدمت کوي نو د پڻو عدالت به ورله ددي خدمت گذاري دا سزا ورکوي جي د سر غوڻولو فيصله جي صادره کري. ڪله هم نه هڪه جي پڻتانه د خپلو وفادارو په مرگ مره او ژوند ژوندي وي. هڪه خو د هڻي پڻو ناقدينو د هائڪو سره معاندانه رويه زما د پوهي نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت دے جي هائڪو په دومره لن وقت

کڻي به پڻو ادب کڻي هان ته دومره لوع مقام پسدا کړے دے جي تصور جي هم نه شي کيدے دغه وجه ده جي ٻي جي زرگوننه ڪاله تاريخ لري او د پڻو ٿي زور او قديم زرخيزه شعري صنف دے. اڪثرو نقادانو هائڪو سره اوڀه به اوڀه اوڍوله اوڍ دوارو تقابلي شروع ڪيو. زما به خيال د ٻي ڀيڻه او هائڪو موازنه پڻه د هائڪو د مقبوليت او بريالي ڪيو سندنامه ده. هڪه جي هائڪو پڻو ادب ته تقريباً شل ڪاله اڪاهو راغلي ده. جي يو ادبي صنف به دومره لڳهه سوده کڻي خپل طبعي بلوغ ته هم نه شي رسيدل وٺي به هائڪو د پڻو په سيمه نه صرف خواني او چوڻ راغلي بلکي د يوې اندازي مطابق شين زره ڪاله زور صنف ٻي سره جي ناقدينو مقابله هم شروع ڪيو. اصولاً خود شين زره ڪاله استپلا صنف او د شلو ڪالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو وٺي که داسي ڪڻي نو دا ددي خبري روڻي ثبوت دے جي هائڪو نه صرف د پڻو د نفسياتو خبر ياله ده بلکي د پڻتانه جي د خپل ذوق ترجمانه هم مٺي. ددي باوجود که هڻي خلق د هائڪو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تهر نه دا راز راڻر ڪندڻي جي هائڪو کڻي ٻي ڪجهه تخليقي زور پروت دے هڪه جي ڪمزوري ڇڻو نه د عدم اختلاف باوجود هم هان ژوند دے نه شي ساتل زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسهان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامعا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رڼې تخنيکي ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼي
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بريد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپي او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېږنو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندې نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه

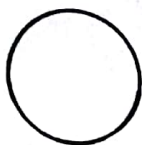
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

مأخذات

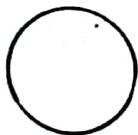
- ۱) آزاد اسفندی، د اظہار اللہ ہائیکو تجزیہ، 'ورج پانہ وحدت پبلیشرز'، ۹ مئی، ۱۹۹۸ء۔
- ۲) اظہار اللہ اظہار، 'راتہ غور و نوکینی بنگری شرنکوی سلمان پرنترز جٹکی محلہ پبلیشرز، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۳) اسیر منگل، 'ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار ورج پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن۔
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے، 'افی اینڈ کوکھائیکو'، غہر مطبوعہ۔
- ۵) اظہار اللہ اظہار، 'راتہ غور و نوکینی بنگری شرنکوی سلمان پرنترز بابو جہد روپ پبلیشرز، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۶) اسیر منگل، 'ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار، ورج پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن۔
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے، 'افی اینڈ کوکھائیکو'، غہر مطبوعہ
- ۸) ایضاً
- ۹) ایضاً
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد، 'تپہ او جدیدیت'، ص: ۹۷، تماش پبلیشو کوپتہ، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔

- ۱۱) پریشان داؤدزے، 'ورج پانہ وحدت پبلیشرز'، ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ء۔
 - ۱۲) خبری اتری، پبلیشو اکبری، 'وخت یوونس نیپی جی'، ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ء۔
 - ۱۳) اباسین یوسفزے، 'ہائے کیوں'، ورج پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن
 - ۱۴) " ایضاً " ایضاً "
 - ۱۵) زیبر حرت، 'ادب بازار'، ورج پانہ وحدت پبلیشرز، ۲۳ فروری، کال ۱۹۹۸ء۔
 - ۱۶) اباسین یوسفزے، "ہائے کیوں" ورج پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن۔
 - ۱۷) پروفیسر داورخان داؤد، 'تپہ او جدیدیت'، ص: ۹۷، تماش پبلیشو کوپتہ، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔
 - ۱۸) سعید گوھر، "د پبلیشو شاعری او وکھ اصناف" اولس کوپہ، ص: ۲۹ تا ۳۷، نومبر، دسمبر کال ۱۹۸۸ء۔
- نوٹ:- حوالہ نمبر ۱۸، مقالہ نگار د مقالی تلخیص دے چھی د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پہ شکر یہ او جہرہ منہ۔

نشته پروا که سنگسار بپیمه زه
مرمه په دهی چی داسی نه دی پکار
کاږی دکمل په لاس کښی خونده نه کوی

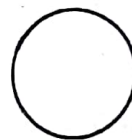

نن ی له هرڅه نه یقین پورته شو
میاندهی چی هم بچو کښی فرق کوی
اوس به دچا جولی ته خان غورځوم

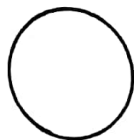
رې دې کړه وران دپښتو وطنه
اوس درکښی غښی دژوند پاتی نه دی
زامن د پلار مری ته لاس اچوی

دپر گنهگار یسده خو ما اوځښده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

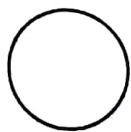

اے دکلمه انسانیت رسوله
تاچی څرگند کړه دژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

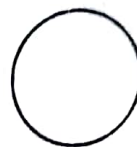

وايي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خټه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

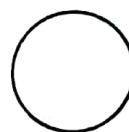

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خپرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډۍ سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجه بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

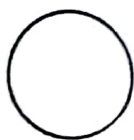

مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

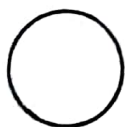

خټه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دوومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
ٲي ډ جامو استري مي مانه نه شي

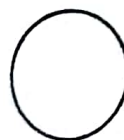

بازار كٲي گٲي ٲنه ٲنكاره مخونه
خو مونډ ٲي اووٲني ٲادر كٲي په سر
زمونډه ٲٲي مونډ نه ستر كوي

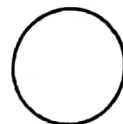

شٲريٲي ٲنه داده ٲي زٲه كٲو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كٲي ٲناه اخلي

ٲي ډي يوازي كٲم په نيمه لار كٲي
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ مياندو غٲٲي ٲي خالي ٲاٲي شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه دډي خوٲ كاٲي وو
نوگيدٲانويه وو ٲول خوٲي

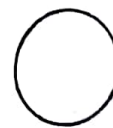

شٲر زه ډ كلي شريفانو كٲي يم
ٲوك ٲي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمله ٲي جگله كٲمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کښې راگېر شي د ژوند
څوک بيه له يوبله سترونه کوي

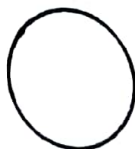

بيا په وطن کښې زلزله راغله څه
پېغلې له کوره په تلوار راوځي
رې دې جولي کښې زمونږ خبر واچوي

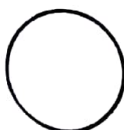

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شېرې تېرې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پترې نه نيسي
زه چې نامه د خوشبويو اخلم
د کلي په څانگه باندي اور اوکي

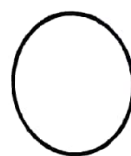

ستاې رځې د هېرېدلو نه دي
چی تصويرونه دي هم گورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

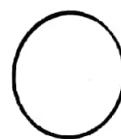

واي زما غريبې بدي نه شي
خو ساه مې اوځي چې د چم جينکې
راته ودونو کښې کالي پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

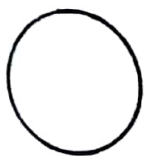

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گز کوښ شېرېني

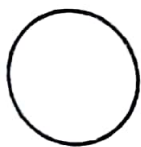

دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تنزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوډ
شېرېني پام کوډ چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي

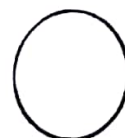

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شېرينه ژارې چې مې سر غوڅوي

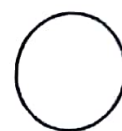

بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

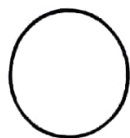

رې دې کړې خبرخو دا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کني هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

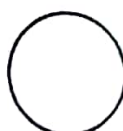

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کني مدام
لوڼه جولي ته د دېمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
څوک به په کانو کني قلم گلوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

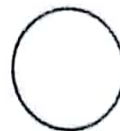

خان کني څوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دي زغلي
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪن به نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شير يني زما
لوپه روشني انغري سره پراته وي

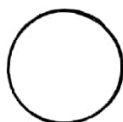

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ سپريانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

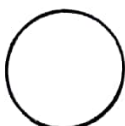

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگيريمه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

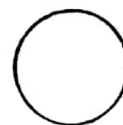

د برسنډې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

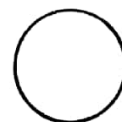

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

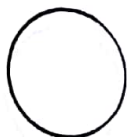

زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

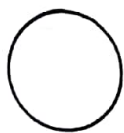

خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقیقت دنیا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعین غواړمه

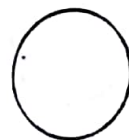

بلا ختلي دي په سر رقیبان
خدای شته چې نور ورته هېڅ نه وایمه
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

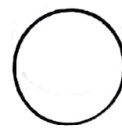

د مینې لار کښې چې ټیندک شمه زه
شیرینه او وایي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو وې یې

وايي ځوانی به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وینې

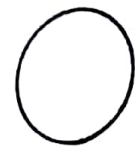

نن یوې بڼې خپل خاوند ته ویل
سختې بې حایه په وړو مډکوه
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

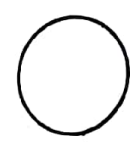

له سپینې بڼې دې حیا راځي خو
مه وایه دا چې فرېسته یمه زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

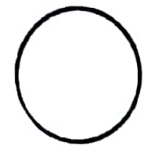

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

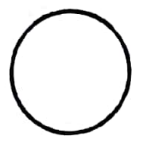

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېصلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

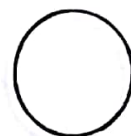

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښوده که داغ دې په لمن پرېږي
سربله دې اوبايي لي که پوزه کوي

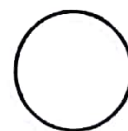

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لويې ته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

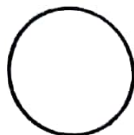

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

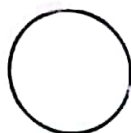

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

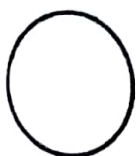

تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو کوټې او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

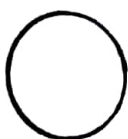

خدایه شته دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لويه د ژوندون گټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړې دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بېخي ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

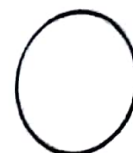

خوارلس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بخت ده په عرونو نه ده
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

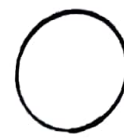

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوگي

منم فرېبا دي خو صحرابنې د ژوند
ستا خواني مرگ مكي مكي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوگ په زړه کبې خائ راگو

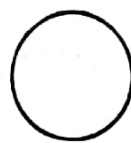

ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهر له کوره شي مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شپه کښې له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکې ځان رسوه

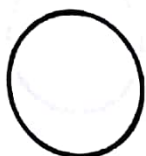

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوږني کوي

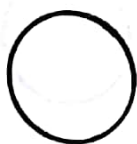

بي وفا نه يم خو شپه زما
د زانو سېل چې لا روان اووږم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدې دوه څنگه په تا ملا وټرم
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

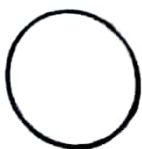

هر و قلم ترې راخستې نه شم
ماشومه سازه کړې له ځانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

ددي خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

مهرانه شوه دهره د پنتو پالنه
پلارې په موبن باندي جرگه کړې ده
نورې د شپې تياره کښې کور پرېښه ده

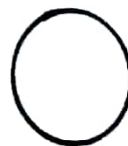

غله راختلي دي په کور، غلي شه
سوچ ته مې پرېږده که خه لار راوځي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

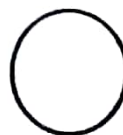

راوړي چې ماله پلوښې د سحر
شوک مې پلوقدرې هم اونته وينې
کورته د شپې تياره کښې خان رسوي

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلو ژرندو که راوځي وي خو
مېر شوي اخر د لوپښې پکي کښې

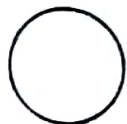

خلقو په ما بيدگساي کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دې کلي نه کډه کوم

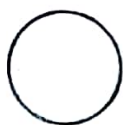

نوره مې هېڅ باندي پروا نشته خو
چې ستا تر دره مې در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شریک اوکی

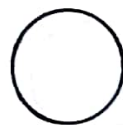

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبې نیم
له آییڼی نه هم سترونه کوی

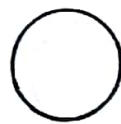

خوک ورته پورته هم کتله نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه گئی
لاس راله راکپه کښی غرقه شومه

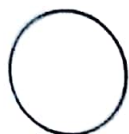

په ژوند کبې کتبه او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

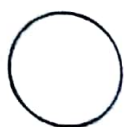

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره هېران کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کس
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارپه سارپه اهوڼه څله کوي
ستا د ځوانۍ تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړې

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډې
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولې

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کومہ مان
ياران په بيله باندي پيا زگر کوي

دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا او بنان خلق په بيله وهي
بل خوا څوک گفتم قدرې کولے نشي

پردي وطن کني ي زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې بنايسته پغلوکې
سافران درسته يادېني که نه

منه داچي ستا د زور نه رسد
خوچي زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگي په ما باندي بغي توري دي
کورته په ډبره موده پس راغله
په سرو جناړوي استقبال ماکوه

دومره زبڼيلے ييم د ژوند حادثو
اونه چې هر کورکنيې مېوه اونيسي
په ما د کانو بارانونه کېږي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوکندې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادثې اونيسي
له کوره ورک شوچې له کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خو دکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوټې شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکمان گموي

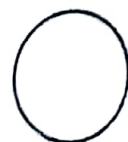

دا نه چې پوټې نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پيې باز پرېږدمه

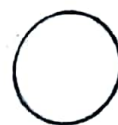

منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خہ رازداری خوشته د مور او دلور

زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو
راشی پہ سترگو می لاسونہ کیندی
وائی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ

بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ
چا جو پ پہ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاندہ پتہ خونہ دے
درنگ سپر لو پسی لندین و حکہ
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے

مونن بہ سپور می تہ وو پخوا ختای
افسوس خودا دے چي زمونہ دکور
درشل کہ او درین پی، دیوال پی یو پی

بگری پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشی نو
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

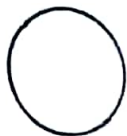

دي ستم به خه تعبير کوي خوک
بنه چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشحالي او خوږې
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

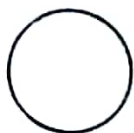

ورسره ډيري مجزي دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

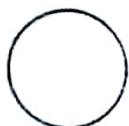

دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
خوک شته چي لاس کښي په سر د یتيم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اخت په ورځ روژه نه نیسي

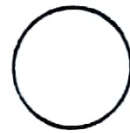

سأه راله دوبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طبعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

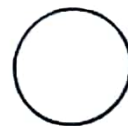

دخدائے نه اویرینه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوڼگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنکلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهين مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل ئې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال راښکلو

قد ي لوتېږي
او جينگي د کلي
ماتنه پستهږي

غم ي لب سپک شو
ما ايښي ته کتل
خان رانه ورک شو

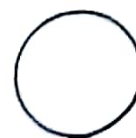

مح نې بد رنگ شي
چې پيري هوا اولي
ايشنه رنگ شي

څوک ترې خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماږه شو
خو ملکان د کلي
د لوبې مږه شو

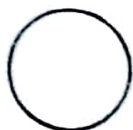

خسه چې وړاندي
نو اسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

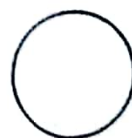

خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

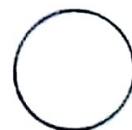

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راڅاڅي

اور د سينو کښې
شپړيني مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کله په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪورم
خدا ٿي ته ڏهر ٿي سي
خاوري به ڪل ڪورم

نيت دي خراب ڏي
ڪڍي نو هر وڪڙ
ڪل ڏ ڪلاب ڏي

دا منڊو ٿري
په هر قدم شوخوري
ڏ خلقو ڇري

اور ڪڍي انگيستي
ستا تصويرونه ڪورم
خوب رانه ٿي

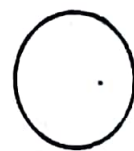

ڪور ته دي زرخي
ٿرنداه ڏ سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڍي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه

پِه کومِه لارِي تَه

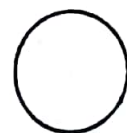
دُ زِرُهَ درمانِه

منزل دِي ورک شِي

پِه تُولِه لار چِي سِرِه

لِه بِنِي سِک شِي

جَنگونِه کِپِي

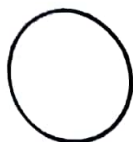
پِه تويودو دُ وينو

تندے ماتِپِي

وينِي بَد تَل شَكِي

چِي دا بِناريان هِبشِه

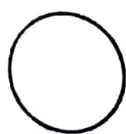
پِي دُ بوتل شَكِي

نمر چِي پَرپوڻِي

ستَا لِه کَرپوان نَه زما

لاسُونِه اوڻِي

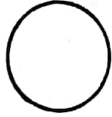
بِل پِه ما اور دے

دُ اونیکو دووُ خاتکو کِنِي

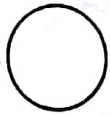
نِي حدِه زور دے

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

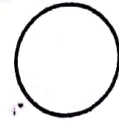
داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

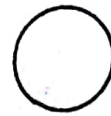
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

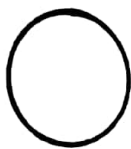

سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری

د شپې راپاسوي ما

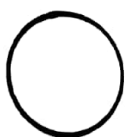
کار راله گوري

کيننه کم بختي

څوک دې ميراته نکړي

د چلو لبتې

ستدرې واځي

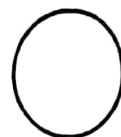
را ټول دې نه کرمه زه

مر شومه هاي

خوشه فنکار ي

د پېغلو بت سازوي

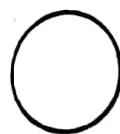
هسي اوزگار ي

غرق شوې لاري

خوراک او څنک چي کوي

اوس په ولاړي

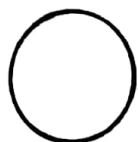

هسي به ونه شي

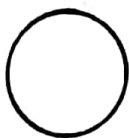
چي ترې اوبه نه اوځي

کوي به شنه شي

کور مې زړه تنگ شي
چې نيمه شپه حجره کښې
د بنگر وشرنگ شي

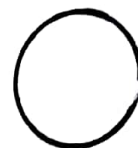

اوس هسې ژارې
نه راځي خو لې ته بهر ته
توکې لارې

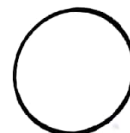

دا څه قيامت دے
خواني دې شوخه ده او
تصوير دې نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

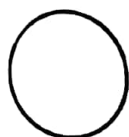

او وايي پوه شوي
ته چې مين شوي په ما
لارې تو شوي

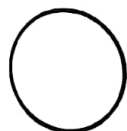

تیکاله غواړي
لمبه چې نکرې تنور
چې مې ژارې

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

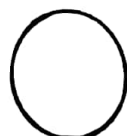

قصه خاني ڪئي
بنڪاري ڪارهه مخونه
په آئيني ڪئي

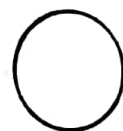

۾ په وسواس ڪئي
ڪلونه مراهوي نه شي
د ڇا په لاس ڪئي

خوشه دستور شو
پانه ڇي ستا زيڙه شوه
نو ڇي دي سور شو

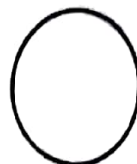

ڪور ڪئي تنها ۾
اوس به د زهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم

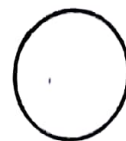

ڙوندڇه رنگين شي
ورهي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

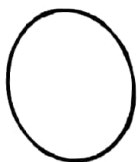

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

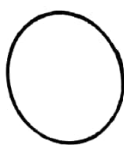

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري وږېږي

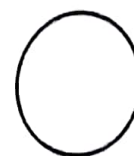

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

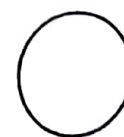

زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی
تاته چی کورمه زه
وار می خطا شی

نپرونه درزبئی
چی آینی جوربئی
کافی ماتبئی

ژوند می رنگین شو
راکبئی مستی راغلابی
سرچی می سپین شو

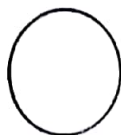

اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

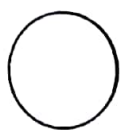

سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهبئی
سودم ته شین ده

شومره سنگینه حادثه ده د ژوند
خپټې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يكو

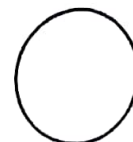

د خپل بنايست له زوره نه دې خبر
دراز قامته ، جادوگرې پېغلې
ډېر مې كچه كړې چې منتر پخوي

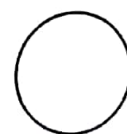

شېرینې تاسره له دغې ویرې
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره كوېش دن ماته شي

د کلي خلق شه برانده خونې دې
خدایه شته مری تاه به دې لاس پرېو
چې د هتيانو غلا په ټيټه کوي

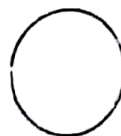

اووايي ټول د اكيجن كچه دے
ايكو ته هسې غوښتالېږې څله
څوك لېوني نه دې چې تا يادوي

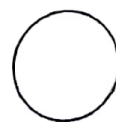

زړه غوښتوي د اوازونو فرېب
چې مينانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر وکښې ئې مارغان بندي کړل

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه ومه
که هره لاره د منزل لاره وه

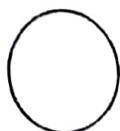

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

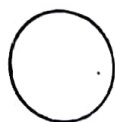

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړې
د مزدورانو ورځ دې نه نماځي شوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوټ کړي په ادا د ډمو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

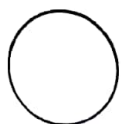

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غږه کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

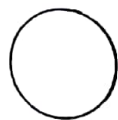

ناساڼي کړي که کړي نيازينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
همه بس همه وي كه هر شه واي
نه د چالور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پغلو تافي نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملااب ملااب خواني په كور زړه كړي

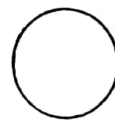

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووېل
د لپونى شونډې يو رپ اونيوې

د زړه درزا ي په اختيار كې نه ده
بنار كې جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

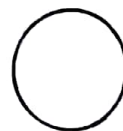

يوسمه چرته د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كې خاى راكوي

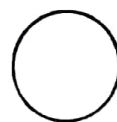

يوه جگړه كې زمون د كلي
خلغو راټكل د اديرې حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كې مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پرې سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

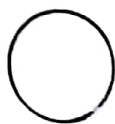

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

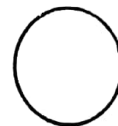

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

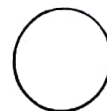

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اشارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

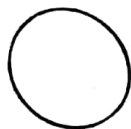

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونه يو

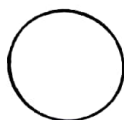

زړه ي غلبيل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰة دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي

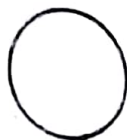

سر به بي حايه درله شه خوبوم
دپيتنوله هونيارى نه لوگي
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

په خه پوهېږي نه ماشومه ي لا
دروغ رښتيا به دي ښکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا بگو دکاني بت کني ساه راوي

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

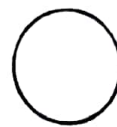

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېر لارو کني
وه کلا لى سم گر خېدلې شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرته لمبه اونگري

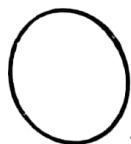

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بڼه تور پوري کړي

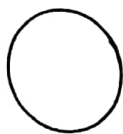

شپرينه اوواي په دېره مينه
چرته خو لار غلطه لاديه
ويرېم لار چرته غلطه نه کړم

شهرينه اووايي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني به زړه
ستا هايكو رانه تپي هپي کپي

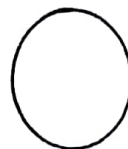

دوه ورغي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مه منه

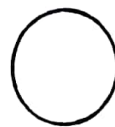

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چي قدم بدم د کالچي جينکي
راڼه به لارو کني شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلا ونه مو پراته دي به سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کپو

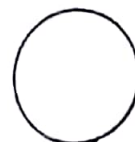

پر بنده چي پنگلي جي پاه خپله لاره
چپه ئي مه گني ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

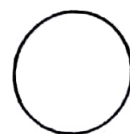

وايم چي تپولي ستوماني به اوځي
خو وپي دا ارمان مي اونته رږي
کورته چي راشه نولا ستره شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

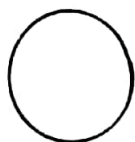

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شاكې زما
د چا عشونو ته پسخېن مه نه

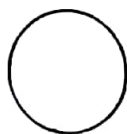

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كښي
د سپو غيا شي، هكمامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده
غو ټي چې كل شي په قيامت كښي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېكه بنكاره شي

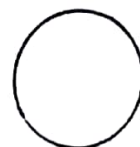

زنه مې اونيسي، سلگو كښي وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخځه

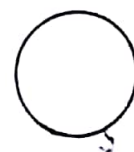

سیند ته کلونه ورگنډار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

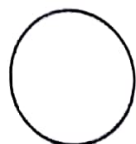

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجيبو خلق قطار ماتوي

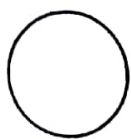

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرندۀ بڼکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدائے راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

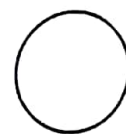

توي ويستي يو نوکر وپل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته د

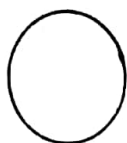

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه راشي

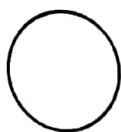

سترگي له دغې ويږي نه پراښم
زما د زړه په رنگي ټټو اونه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي چېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وانه چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وهي

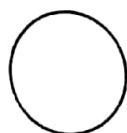

سمه شه ښځي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وهي

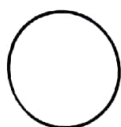

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په ښځو پېر
بيا به ترې گڼي او ښځي چوپړ وي

شهريني زرهه ده ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبت تويوي
کانهي اويو کني وراسته کني کله

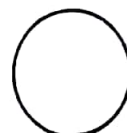

شنه چي مي شونده شي د قام د ورو
کله د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خپلو کني هيران بيلوي

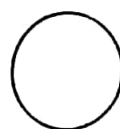

بن انتظار د عرومي مي اوکړه
ترخو چي چرکه کورکه شوې نه وي
نو په هاگو باندي بچي نه کني

زرونو کني اور د ميني بل کړي گني
بي حسبي دومره په ماحول خوره ده
سم پکني خدا بگو واوره کني سره

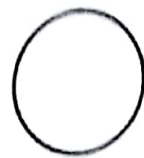

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
کله د ژمي په واورينه شپه کني
شوک په کمره کني انگي تي بله کړي

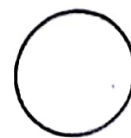

پهغلي د بنار پارک کني راټولي وي نن
وېل مي راغله يوويشتمه صدي
مي چي د کور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاې اوس
گړې غبرات پېې ' د اكي غورخوې

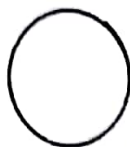

فتنه فساد به ترې جور پېې ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کبې هاغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کبې کوڅه کبې يو ملنگ چغه کړې
سحر را اوسه خته شپه تېره شوه

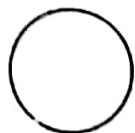

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

او مینه دا خاطر دی جمع لسه
ماله پیه شاه سترگو کنبی چتی راگو
ستا پیه کسار کنبی خو اوس پینه

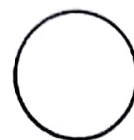

ورته می اووی حیث شاه دے ستا
وہل ی غوام چی برینہ نہ شی شوک
پرتوغا نیسونه جو پوم لالیہ

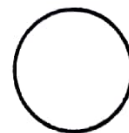

پنگلوکی ناوی خیل خاوندتہ وہل
هرخہ چی کہنی دابندی نہ منم
زہ خو خہ ستا لاسوتہ ناستہ نہ یم

شہ اوشو خبر دے کہ می پشرفی نہ
مانہ دی هاغہ ورچی ہری نہ دی
چی پیه خنکل بہ می اودہ پرتہ وی

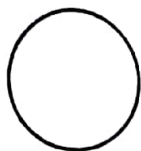

دہرہ کم عقلہ ی زما بسونی
اوس دچا خولی خو شوک گنہ ی نہ شی
زما پیه سر پا سرہ شر ماہ کوہ

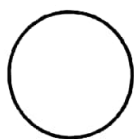

مونز پیه جامو کنبی نہ خائین و پدی
چی دا دہ راغله یو ویشتمہ صدی
کورکہ سو وران شو نو پروا د خہ دہ

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږين
خوږيونه وينم تعبين وناه وښم

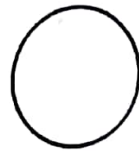

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروانه کوي

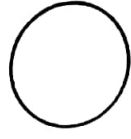

د نوي نسل خومره لوه زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مين کس خوي
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دانستې غوښتي کړي

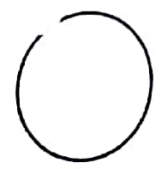

جذبه جذبه دي د ساحل خوبونه
غورځنگ غورځنگ بڼې د شپې خواني ده
سپوږمې په دې کښې هم سترونه کوي

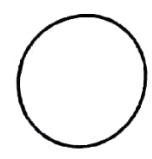

د شپې طوفان چې شي راخوږ په زمکه
زه د بې خونده اورکو له غمده
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

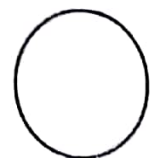

لڼه سر تېزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب ترېنه هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينې ده

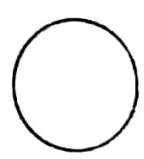

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بللې پرېش مريض يم
زمونډ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمبه زمونډ د کور اووهي
اوواني ، خان وبل چې ښار له به خو

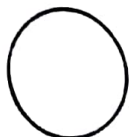

خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رېښينو لباس
په ما د اوسپنو نيني او چچي

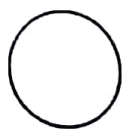

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کره د خدائے نه لڼه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

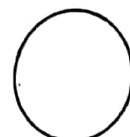

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

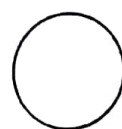

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

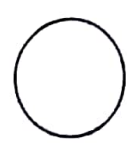

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې
دا تندغرت زړه مې اور اوڼه کړې
شابه شېبې شېبې رااوورېده

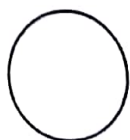

دخدای کارونو کبې شوکغه اووایی
ماچې ئې طبعې د خورې و کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

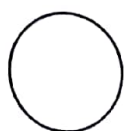

بسه په هر بنکلي مین شېرینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېته د نمر سپینه رنجا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلي ستومانې اوباسې
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غنچې اود چينار اونوکبې

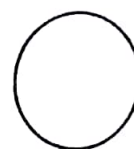

وايي جولى بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کبې انکې کبې زما
ما چرتاه شاپکوهي ته اوغورخوه

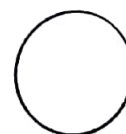

زما ترپا ئې د زړه تاو کموي
د پشکال خوب چې سپوا شي کله
پېغلي خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

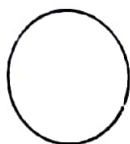

له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي لېونه نه شمه
يوه د سپرین کولې خو راکړه کنه

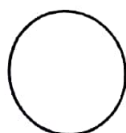

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستا چې له سره لوپته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کېږي خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

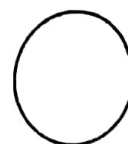

د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم دگريال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

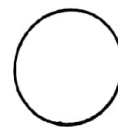

کښې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کېږي گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

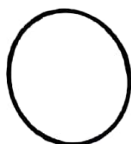

راله حلوا د ناشستي پنجه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

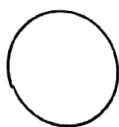

سم له ماشامه چرانونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خداي شته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لپوني خو کله
هملونه کښي د انحر اونو کښي

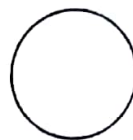

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتيه اوخته

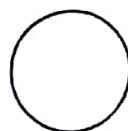

اوبکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښاي تپلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وراڼي شوي

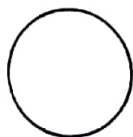

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

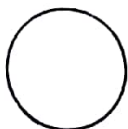

راوړي له ځان سره بهار اوږونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اوږونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

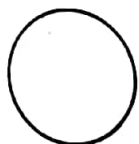

د زړه زورونه لېونتوب اوخوږل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوږل

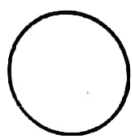

چې زمانه ټوله په خوب اوډه شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړ رهت کښې څوک دېره دي

شهرينه گونجي په تندي راوړي
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

پي شماره داسي رښوران شته ده چې
تميز د جنس او د جمال نه كوي
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

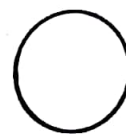

ستا د بنايت د فرېونونه زار
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرښم
ما د بودي په ټال كښي مه ځانگوه

زما تصوير ته يې ټرول وېل يې
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو
اے د انځر كله چې چرتاه به يې

شه زورور دي مشران د كلي
چې د لمن داغ ته مې گوتې نيسي
او نېغه لار راته ښودله نه شي

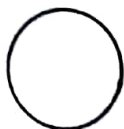

مړنه شم ځاې راكړه د زړه په كور كښي
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوانې شېرینې
خان چاله ورنه کړې په لاس
کې رڼگونه به دې ټول والوې

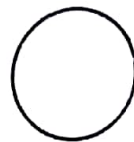

واي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بیا دې غلې شوې دې
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږې

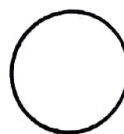

میاندي په داسې پېتنو بوړې شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بیا یې د خوښو شوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شېرینه واي
سرتنه یې خبر شه خوباورې شي
رغېږي نه د پشکال لېوني

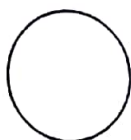

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېونې
درنه په لاره تېرېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

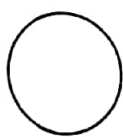

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې د خپل کور ورونه بند شي په چا
نو خامخا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي خوک نه پرکوي

زمله به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

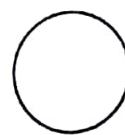

داسي بي واره مي ساکافي نه وي
خو چي کلونه نارنجان اوڼسي
بيا مي سپزي ستاد بدن خوشبوئي

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلاکړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

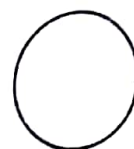

خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بېخي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خو بندي سوزي

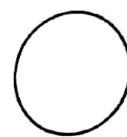

کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هېچ بيا له خپله خانه نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخَه تَه سَتَا لَه پَارَه غَاوَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوُورَوَه

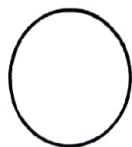

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُحْسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يُّ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

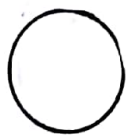

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَخَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

خَوِي نَبَه دِي خِي لَه دَه خَوِي اَد اَو لَرَه
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه هَم پَه دَاوُ لَكُوِي

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلو حِي
اَو حَانَ لَه بَر مَه غَوْر حُو لَه دَه مَا

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

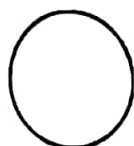

او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم
یو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شو کیدو او خورو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرې وې بانگونه وایي

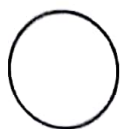

بنکله مې لاسونه کړي ژبا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

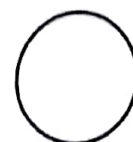

پنهن يي بنجي خپل خاوند ته اوو پل
گردانه ! که ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

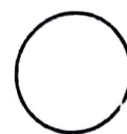

درته واده بنجي شاه اوو پسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغونبتله

رب دي په دي خبره ما شاه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي
لکه چي خوند تر بنه او يو اورے وي

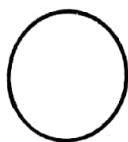

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهن يي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

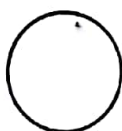

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا يي په بنار کني ټوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٿوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ ڇڏه ڀم

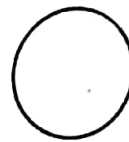

ماتڀڙي کان ٿي تل ڀه کافي باندڙي
زه جاروگي چاته وهل ٿي شم
ورکڀي مانه ڏي ڀرڻ له لٽي

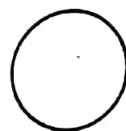

زور ڀي ڀه هائے ڏے خو غور ڇنگ نه کوم
گني ڀه ما باندڙي ڏ ڀنار مڀرمنو
نن ڏ گڏو انو غو ٽي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجر ڀه ڀي او شوه
اوس ڀه کم اصلو اعتبار نه کوم
خاوره ڏ لوڪ ڀرڻ نه اخلمه زه

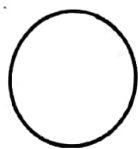

ستا ڏ اوڀڙو زلفو بلا واخلمه
ڏ ژوند طوفان کڀي ڀه چا ملا مه تڙه
مار هم ڀردي لاس باندڙي نه وڙي ٿوڪ

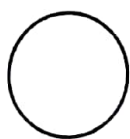

ڏ ڀت له عظمتونو نه زار
چي ڏ زامنو ڀي وڏونه جوڙ شي
مياندي ڀه سپين سر گڏو کافي کوي

شهريني دده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

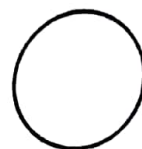

د زوراور اوبه په لورپه خبري
آ چي بدخويه يادېده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتلمه
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نو هم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه ضفاي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

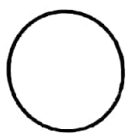

خدا بگو په خوند پي ژړوند پانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريه
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

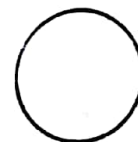

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما د خيولاسو نه دم اووته

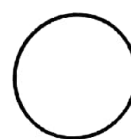

اوخاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پڻي ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم
هسي تر ڪي هم زڙه صبرو له نه شم
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

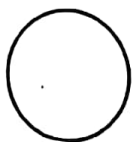

سرتوره مه شي خود ناز مڀر مڀي
داسي طوفان راپورته سوه دے چي
په سڀينه ورڃ خلقونه لار ورکوي

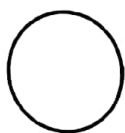

چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪوهرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښي وږي شنډي شي

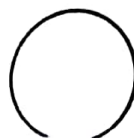

مينه اوباسي له زړگو نه ويري
اوس که اوبسان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټي نه شي

اخر به مرشم که دا حال وي زما
هيټکي مي يو ساعت له نه اودرېږي
آ پونځي مي هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگي مېني پي نه کوي

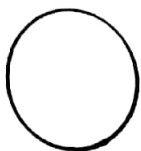

وايي ترڅو پورې به زغم ټيټيم
زه درته کور کښي لغړي کومه
خي په کوڅو کښي لوړغي کوي ته

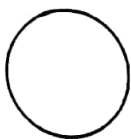

کم عقلي هسي پرېشانه ي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگي بنو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

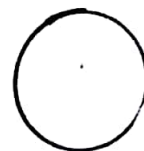

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

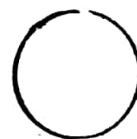

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس به تا ساته

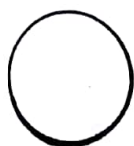

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي خله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

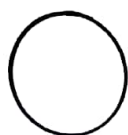

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هيڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

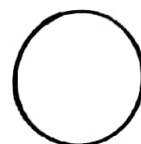

رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
چوړ په دې کلي کې چيني اوچې شوي

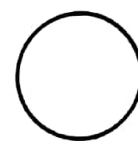

وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاګې چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کېنې لوبه
اوس څوک روټې ته انتظار نه کوي
بس په اوسو اوږو شتونونه وهي

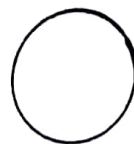

خپله گناه چې ئې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوې

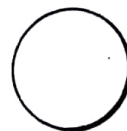

مهر يانې دې شک کېنې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده چوړ
راته چې خاندي او شپې غڼ وي

واي له هر چا په ماگران دے ولي
زما چي نه مني نو خه اوکړمه
رب دي ي مړکړي چي ترې خلاصه شه

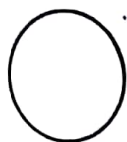

چي مي په زړه ياندي تياره راخي نو
سرکړي سرتور لوپته اوغورخوي
واي را اورسپن ي پيره بابا

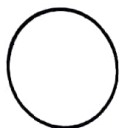

راباندي خواد خلقو مه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوند کوو
خدائے شته د وېرو پکښي غوا ننگ شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

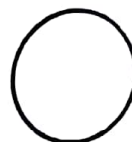

رب دي کانه کړي د شيطان غوربونه
نيه په مړه گڼده مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

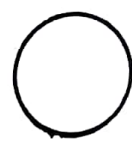

پرېن ده زما په کارکښي کارمه لره
بنځي ماخپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهرينې ما باندې احسان مه کوه
زما د زړه زخمو نه نه رغېږي
خو چې گزک نه شي پرسوب اونکړي

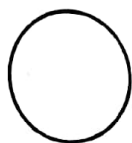

لاس يې تنگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله يې نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري ورواچومه

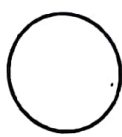

لکه غوټي هان کښې راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلې نه دي
خکه دې زمکه باندې خپې نه گي

خدای شته چنگونه خوښومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خه دے چې
زما دښمن به په ما دوز نه کوي

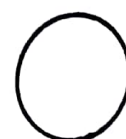

له دې نه لويه خوشحالي به خه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کښې واورې شي لمبې ژمي کښې

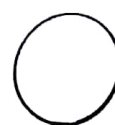

مياندي دې لارې د بچو څاري خو
چې په لندن کښې څوک سبق اووايي
آ په کچه سپښن اودرېږي کله

زُهْ تَقَانِي دُ مَحَبْتِ پِشَرَنِم
شَهْرِي نِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِي نِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

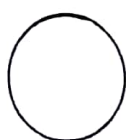

اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِي كَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرَو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

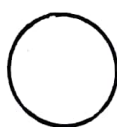

جَوِي دَسْتَوَر نَوَه كَوِي وَخْتُونَه
مَآخَو مِيرِي هَم اَزَار كَرِي نَه دَه
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُهْ دِي لَه بِنَكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يَو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرُهْ نَه سَوَزِي؟

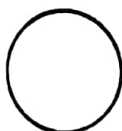

دِر پَه پَه بِي خَا يَه وَخْتِ دِي اَوَر تِلِم
دَاسِي لَل كَل شومَه شَهْرِي نِي زَمَا
نَكَه چِي بَانْكَ نَه خَو ك يَانْگِي اَوَشَرِي

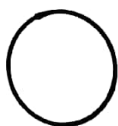

تَه نِه لَه لَو بِي نَه مَر شَو نَه وَ
بِنَكَارِي ! بِنَكَارَه بِي اِنصَافِي دِي اَوَكِرَه
مَارغَانَو جَالَو كُنِي چِي رَاوَرِي وَو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډره شوه

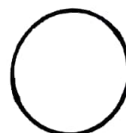

د خدا ټو قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه شړلے فاه شي

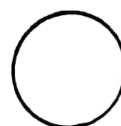

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کړمه د زړه زخونه
کلونه مراوي شي په شين يو تي کيږي

خدا ټو شته زړا د زړه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتلے نه وي
زما په سترگو کيږي د چا اوښکي دي

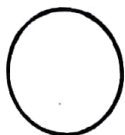

ساه تري وېستلے شم په دوو گو تو کيږي
خو سوچ چي اوکړم وړم سردې اوخوري
خوک به پليت ډنډوتاه اوس کافي اولي

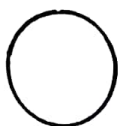

نورد د قرب د امونه ما غوروي
زما نظر دهوکه کېدلے نه شي
زه خه دوو مېښو کتے خو نه يم

شوڪ ڏ ٽغليق له درده شاه دي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏ ژوند
ڏ خوندي رنجور تري فحاشي جو پڙه ڪري

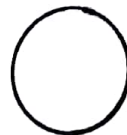

او واه به باقي به تاوان ڪنبي دي شوڪ
ستاسو چرڪان هم به خوله بنه نه لگي
او مون به ساگو سره گهوتي اوخورو

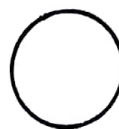

زهر خواره دي به فضا ڪنبي ڏ ڄم
ما ڏ مارغانو ٿري هم زده ڪري خو
ڏ بيدامني علاج مي هينچ اونء شو

خدائے شتاه به زهره ڪنبي مي هينچ غلاته شو
ڏ ڄم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

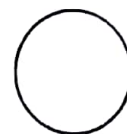

تپوس ڪوم دي ڪنبي گناه چاته ده
ما مشران ڏ ڪلي وڙني به دي
چي زه ڏ هر چا سره مينه ڪوم

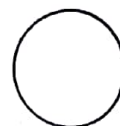

نورزه انصاف ڏ چانه نه غوارمه
که وس مي اور سيد شپريني زما
واپه ڪنبي خولي به به سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مڼه کوه

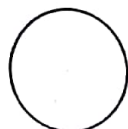

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياتو روم ورونه

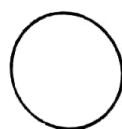

اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

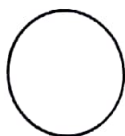

منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

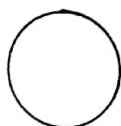

رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پگوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

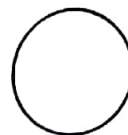

شهرينه واي که سيلو راغله نو
خدای شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وپنو او خوره

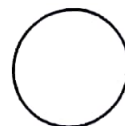

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

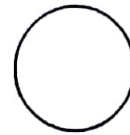

زه که يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

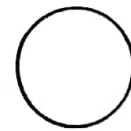

منم فضا ي معطره کړه خو
خدای شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وېشي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

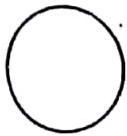

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

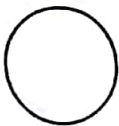

ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد
لالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتمونہ کوی

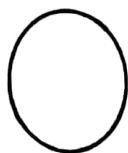

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقَاضِي دُ مِينِي بِنُه پِيئَرَنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبَنَتِي شَتَه دَه
خَه خَه دَ لَو بُو گُو دَاكِي خَو نَه يَم

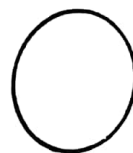

مَنم چِي هِيئَه تَر بِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوِي
لَه تَعْبِير وِنَو نَه خَو بُو نَه وِي

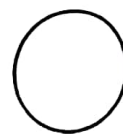

دَا تَقَدَّس مِي لَه كَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي بَجْتَه شِي كَلَرَنَكِي ، لَه تَا
دُ كَمُوتَم بَدَه بَجْتَه جُو پَه شِي

بِي وَسَه شَوِي يَم بِي نَنگَه نَه يَم
پَه بَد حَالِي بَانَدِي مِي مَه تَبْرُوئَه
غَوْبِنَه كَه اَو سُو زِي پِيئَرِي نَه بِنُه وِي

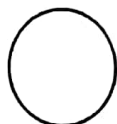

دَا سِي نَا رَا سَتَه كِرُو دُ رُونَد عِبْشَوِنُو
اَو س چِي بَجَلِي لَدِرَه شِي سَخْت اَو رِي كَبِي
حَا ن تَه بِيوزِي هَم وَه لَه نَه شُو

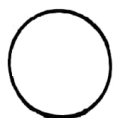

دُ چَا نَا مَوَس پَكِنِي جُو ر لَو تَه كِر لُو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِشْتَه وَه
هَلْتَه دُ كَانُو بَارَانَو نَه كَسَنِي

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه
سَجَرَه حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

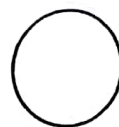

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

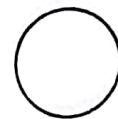

وَرَتَه چِي وَايَم بِنَا سَتَه جِي نِي دَه
شَهْرِي نَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كُنِي كَرَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَر دِي دُ صَحْرَا رِي گُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِيرِي كِنِي اوسِي

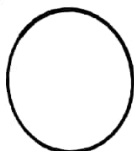

چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه كَرِي اَوْلِي دَه
نَو وَا رَخْطَا پِي غَلِي لَه خِي لِي وِي رِي
دُ اَزْغِي اَوْبَه پَه مَه اَو شَكَلِي

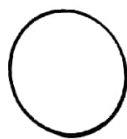

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكْرِي مَه زُهْ
مَه خَاموشِي كَانِي كَوَلِي نَه شِي
غَرُونَه لَوَا شِي نَدِي چِي غِن اَو نَكْرِي

وږمه وږمه شي په هوا کښې ورکه
او پانږې پانږې شي په لار کښې خوره
غوټې چې کله شوه پکښې پاتې شوي

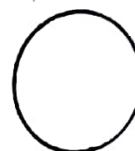

رب به ې روغ کړې که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په ځان څه تجربې کومه

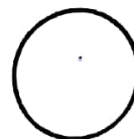

اوس دې ستم تاه د ژوند څه اووایم
چې زه د خپلې تنډې حال وایمه
نو په سیند ونوکښې اوبه اوچې شي

شي چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ما په ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايست د موسيقي موجوده

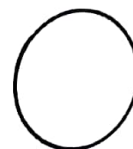

ټکور ټکور به ې زخونه نه وي
چې ې په ټول وجود د ناز مېرمنه
لکه د ژمي د غرې خوره شي

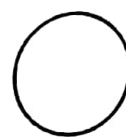

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا وړمبې څرکې وهلې نه وي
چې لار کښې لوټ شي د وږمو قافلې

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

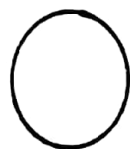

زه به دې زهرو باندي نه وړلم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

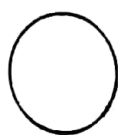

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپړينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهس
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

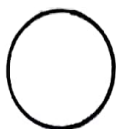

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيږي
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

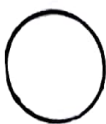

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونه يې وېدل هرڅه په شرق اوڼگه
خو رب دې اوس زما خاوند اوښيني

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسي په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

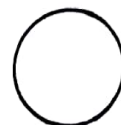

له خپل عادتو او پرېدو نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ منو کوو
بيا به قسم دے داسي کار نه کوو

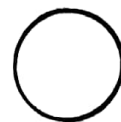

پخه توبه که ئې ويستاي ده هم
په پتو سترگو پرې باور منو کوو
پرے که اوسوږي خو ول وي پکنې

شېرینې ستاگياي په سر سترگو خو
که دې زما دابده ورځ اولیده
درنه به اوښتي د شېرې خوبونه

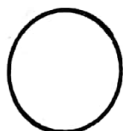

خانا زهه به خرابېږي زما
لاخو ئې سترگې هم ورغلي نه وي
تا د کچه خوبه راپاسولم

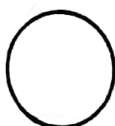

بهر چې نه کرې له درشل نه قدم
چې ئې دولی د پلار له کوره اوځي
پوښه شه د بنځي جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له توتي وره
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

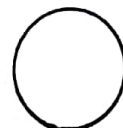

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهي شخوندمه وه

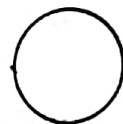

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهنسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

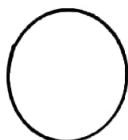

خدای شته چي کانه جوړ په کور شو زما
مېرمنه داسې لکه کله شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه واي

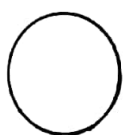

ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگي ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وقي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پيره اذانونه واورم
زبه مي قرار شي په سعيده پر بوخم

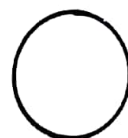

زه عجاھد يم د اسلام اومتی
د پر گنهکار يم خو که وخت راخي نو
زما د توري زور به هم او وينی

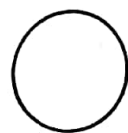

ساینس دے کنهوتضادونوکني ورک
که مرحله د اختلاف راخي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسي خم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

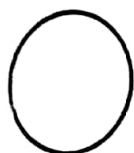

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
خان سره غپن کني کوي کوي کوي

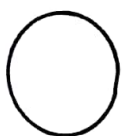

بي شکه خان بنائي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

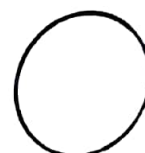

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

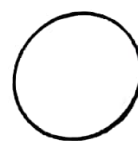

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناستوي

کافي ره دومره اطمینان ماله
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

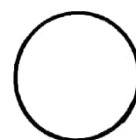

ما کني مکنهي خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

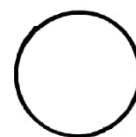

توې اوباسمه توې ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

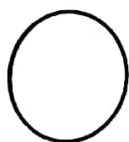

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه د ب سپي ترينه بنه كومه

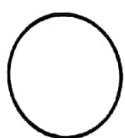

د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پر پوځي په ماحول د گناه
د بنسار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

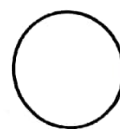

موشكافي دي ي په شرف اوگي
چي شريعت سره په لاره نه وي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

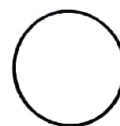

څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونچ شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

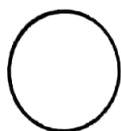

کښې بناسټونه يې په سترگو کښې وي
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

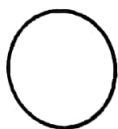

بې حايه ضد دې داسې رڼ مرېز کړم
لکه بيد بخته پښتنه پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

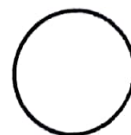

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

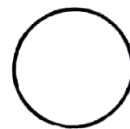

وېل يې داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بې هڅه چې رابگر شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

ماه وایه، نه پته پته بی نسر په گوته
راسره داسی گوته تا اوکپه چی
په غریبلو سترگو هڅه نه وینم

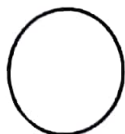

د تکلف محتاجه نه ده، مینه
وس چی دی نه رسی زمالیونوی
تاوده ستونه راته خله کوی

که ی په کور کښی هڅه درک نه لگی
خو چی مېلمه راکره راشی نو بیا
ورله خپل خان حلالوے شمه

بلا خوندونه به پکښی وی منم
خودا د مینې سپکاوے کښمه
تنده د کله په پرځه نه ماتوم

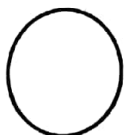

اونی په دغه غم کښی خان اوخوړه
زما پڅی مېوی به دی موسم کښی
د چا سپرو جولو ته خان غورځوی

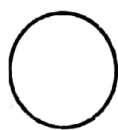

خپله لمنه په خان مه اړوه
دا ته چی بل بریندوی اوسنه
ستا به له سره هم پټکے پرېوځی

دا بی نیازی د محبت اووینه
وايي د لوبې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

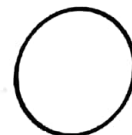

د ترخه مه اوخه د کلي اوخه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

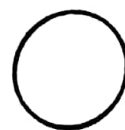

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورخ به خه اوویني
چي دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه چي ککوي حجره کني

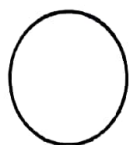

زار د بناریانو له نرمی نه شمه
بنیي یی دوسره په سر اوختي
اوس ترې پستی له لوبی هم نه موي

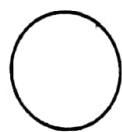

لکه شیشه یی زره ذره ذره شي
د شپي چي پاسي د رنیا قاتلان
په کانو اولي د کوخو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلكه ده
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

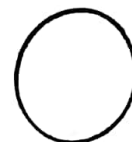

کور لانه ورک ده او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

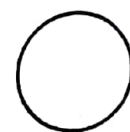

سترگي په دې کني خه مړې شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږه راوړي

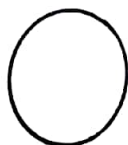

چي ي په تي وي اشتهار اوکته
وسل ئي دا په بڼو مېر ظلم ده
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم

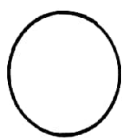

دخدای کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه لکي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگي نشته دے
پلار چې راپاسي خپله لور خرڅوي

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

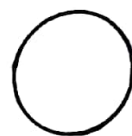

رښتيا وينا به په هر حال کښي کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښي ي لس اوزېږول
خانداني منصوبي غرقه کړله

د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښي غوږل نه کوي

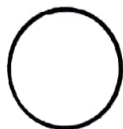

چرته د يو لاسه خټلے دے پړق
تا چې په خپو نگرينې پورې کړي
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک د فطرت لاري نيولے نه شي
زغم چي سدوا شي تاته بنه پته ده
گرداني شهلا، آتش نشان شي غرونه

نن چي مي شوندي ورته اوچيچلي
وٺل مي خپل علاجه په وخت وي پکار
ستا په مانغو کښي جوړ چينچي شوک دے

شوک ترينه سمه ورځ بيدلے نه شي
راښخه مي اوښکو په رخسار خواره کړه
بنکاري چي بيا چاته اوبه خروي

وېر مبارک ورته د لوسته وادله شه
خوستا د سپين سر نه قربان شم ابي
بسي له ميانده نه چي شوکوي

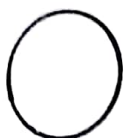

هر شخه چي ووخوتابا چون نه کوو
راته په شا چا وټولے مي جور
داسي چي خولي پوري ده چه اوترو

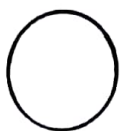

درسه دا خبره نه منده
که زړه دي تور دے له دنيا زاهد
نو بيا د کور سفېدي خله کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدِے کَرِے يِمِه
رَانِه چِي لَاس دُ مِيَنِي رَا بِنِکَلُو تَا
دُ سِيِنَد چِيُو رَالِه پِنَاه رَا کِپَلِه

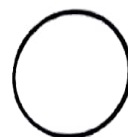

تَه خِيَلِه لُور خُور قَرْمِيَنَه گَمِيَنَه
خُور مَآخُه دَاسِي اُورِيَدِي دِي چِي
خِيَلِه بَرِجُو لِه پَرِي بَاتِه بِنِي وَي

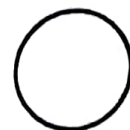

دُ ثَوْنَد پِه هَر پَرَاؤ تَنُور لِيَه دِے
دُ بَارَانُونُو اِنْتَار مَه کُوه
چَرْتَه وَرِيچِي غَرغَنَدَه اُونِکِرِي

دُ دِش دَا لُوئُ اِحْسَان بَه خُوکِ هِيروِي
لَا جِيِنَاکُو دُ لُشُو کَالُو نَه وَي
دُ پِنِغَلْتُو بَغُورِخُنگِ يِ مَلَا مَاتَه کِرِي

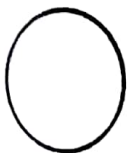

چَالِه هَم نَه وِر کُويِ حَائُ پَه زِرُوه کِنِي
پَه صَفَايِي بَانَدِي يِ مَه تَبَرُوه
هِيرو خِيَلِ عَج دُ اِيِيَنِي نَتَه دِے

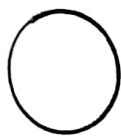

سِر کَه مِي غُوارِي نُو پَه خُود کِنِي اِهَه
کَه سِيَادِي دِي پَه حَا ن رَاوَسْتَلِي
سِر بَه هَر خُه تَه وِر پَه خُويِ کِرِي زُه

ويښي ې اوڅکلي زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږي لارې داروکړي زما

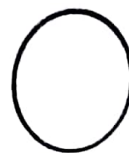

زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

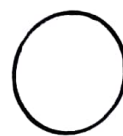

شپږينې دا يو اعتراف به کوي
درد د خدا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پرېږدوه
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو

چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان

د حقيقت زهر گوتېاي دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غېږه کښې زوے راکوي

دُ شاعر چا پ کتابونہ

۱. دُ رنہا سپوری، پینتو شاعری (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعری (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کئی خوب دُ چکودریا آتی نہ شو
پینتو شاعری (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارڈ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارڈ ۱۹۹۶ء
راتہ غویرونو کئی بنگری شرنگوی
دُ پینتو ہائیکو مجموعہ (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعری (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کانہی دُ کھل پہ لاس کئی خود نہ گوی
دُ پینتو ہائیکو مجموعہ (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچا پ کتابونہ

۱. وایہ زما دُ خوب تعبیر بہ شدہ وی
پینتو شاعری مجموعہ
۲. رضا ہمدانی شخصیت اور شاعری، ایم۔ فل مقالہ
۳. بیباکئی اظہار، دُ اردو تقریرونو مجموعہ

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**